002801

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 36 (37) TORONTO, Ontario, 1950 m. RUGSĖJO (September) mėn. 7 d. Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian R. C. Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto. Ont. Canada

TAUTOS ŠVENTĖ

Šventės bei sukaktys tuo ir mielos, tuo ir vertingos, kad duoda progos paminėti brangius įvykius. Turi jų — tokių prisiminimo dienų — pavieni asmens, turi ir tautos. Šventės tautoms yra dar svarbesnės negu pavieniams asmenims. Tauta be tradicijų, be minėtinų dienų yra masė, konglomeratas, bet ne tauta, ne gyvas organizmas. Kiekviena tauta turi minėtinų dienų bei švenčių.

Jų proga paminimi didieji įvykiai tautos gyvenime, bent vieną kartą atitraukiamas dėmesys nuo kasdienybės, įsižiūrima į tautos gyvenimą, lyg padaromas metinis balansas ir sąžinės sąskaita.

Nepriklausomoje Lietuvoj turėjome dvi valstybines šventes — Nepriklausomybės Paskelbimo — Vasario 16 d. ir vad. Tautos Šventę — rugsėjo 8 d., vietoj kurios iki 1930 m. buvo švenčiama Steigiamojo Seimo susirinkimo — gegužės 15 d. Rugsėjo 8 d. nėra surišta jokiuo reikšmingu įvykiu su valstybės gyvenimu, tačiau, šventė paskelbta įstatymu, buvo švenčiama, kaip tautos jėgų demonstravimo bei manifestacijų diena. Tai būdavo pasigėrėjimo ir džiaugsmo išreiškimo diena.

Jau 10 metų neturėdami nepriklausomo gyvenimo, pasaulio lietuviai Tautos šventės tylomis vis dėlto nepraleidžia. Tik dabar, žinoma, niekur nebešvenčiama ji taip trukšmingai. Ji liko susimąstymo ir susikaupimo diena.

Šiandien mes lietuviai neturime nei kuo džiaugtis, nei kuo didžiuotis, galime tik guostis ir pasiryžimą žadinti. Galime apgalvoti padėtį, planus kurti, uždavinius numatyti ir net pareigom pasiskirstyti.

Apgalvojimai mūsų dabar nelinksmi. Mūsų kraštas jau 10 metų pavergtas, tauta sistematingai naikinama ir priespaudoje laikoma. Sunaikintos visos lietuviškojo gyvenimo formos. Nepalikta akmens ant akmens. Ne vienas šimtas tūkstančių tautos sūnų ir dukterų ištremti iš savo krašto pasmerkti moralinėms ir fizinėms kančioms tolimoje šiaurėje ar rytuose. Kiti dešimtys tūkstančių tėvynės ilgesio kankinami vakaruose bastosi su nerimu širdyje.

O tas košmarą nešąs slibinas toks milžiniškas ir nenugalimas atrodo, kad daug ką gali į neviltį įstumti. Juk jis ne mus vie-Europos, mes galime būti tikri, nus sudorojo. Jis pusę Europos suėdė.. Kur čia mums atsispirti ar išsivaduoti. Jokios vilties nėra. Ašarų jūros, baugštesniam atrodo, už horizonto nusitęsia ir siautėja — nei perbrisi, nei perplauksi.

Bet atminkim, kad šitam perdideliam slibino ėdrume yra mūsų išsigelbėjimo laidas. Jei būtume tik mes, viena auka būtų daug blogiau. Vieni išsivaduoti nepajėgtume, o kiti dėl mūsų nesirūpintų. Bet kai bolševizmas jau paglemžė trečdalį žmonijos, jos tarpe arti pusės Europos, mes galime būti tikri kad išsivadavimas tik laiko klausimas.

Burliokas atėjo į kultūringąją Europą su visais savo "čebatais" ir mina, trypia, siautėja. Kultūringasis europietis dar tebestovi dezorientuotas apstuibęs ir nesusigaudo ką pradėti. Bet būkim tikri barbaras kultūringam europiečiui neužimponuos. Azijatas Europos ilgai nevaldys. Europa nepakęs nei tų metodų, su kuriais ateina bolševizmas, nei to skurdo, kurį jis neša. Europa reikalinga ir išsiilgusi ramybės. Ir vieną kartą ji sukils tos ramybės siekti.

O mūsų uždavinys iki to meto išlikti nepalūžusiems, nesutriuškintiems ir pasiruošusiems. Ypač pasiruošusiems! Nes dideli uždaviniai ir kruvinas prakaitas bus prieš akis.

Šventės teneduoda mums apsivelti kasdienybės maurais, tepriverčia nuo savų reikalų mintis perkelti į tautos reikalus. Nusivylimui nevalia skverbtis į lietuviškas širdis, nes nėra ir pagrindo. Yra pagrindo gedului bei liūdesiui, bet ne nevilčiai. Skausmas spaudžia lietuvišką širdį dėl tautos kančių, dėl sugriauto gyvenimo, bet viltis jai teikia atsparumo ir jėgų.

Šventės mums, be to, dar duoda progos visiems vienu jausmu pagyventi, visiems pasijusti tos pačios lietuviškos bendruomenės nariais. Tokie patys, žinoma, esame ir kasdienybėje, tačiau kasdien apie tai kažkaip negalvojame. Kartais ir net labai vieniši pasijaučiame, nes savųjų nebesutinkame. Šventės mus suburia, leidžia atsigaivinti, atsigauti ir sustiprėti. Be šitokių atsigavimo momentų būtų daug didesnio pavojaus apkerpėti ir dulkėm apsinešti.

Kad ir be paradų, be fanfarų, bet šventės mums yra šventės ir paguodos šaltiniai. Kol jos mus gaivins, kol brangios bus mūsų tautinės tradicijos, tol būsim verti tautos vaikų vardo.

JAV žurnalisto klausimai VLIK pirmininkui

Vienos JV spaudos bendrovės bendradarbis žinomas JV žurnalistas L. J. Schweitzer kreipėsi į VLIKo pirmininką su eile klausimų. Su tais klausimais jis kreipėsi į visą eilę egzilinių vadovaujančių asmenų — Mačeką, Dimitrovą, Mikolaičiką, Kerenskį. Tarp jo klausimų yra reikšmingų visai Europai: ar tikite, kad Lietuva atgaus laisvę JTO pagalba? Ar sutinkate, gal būt, su Mikolaičiku, Mačeku, Dimtirovu, kurie sako, kad tik pergalingas karas prieš sovietus gali suteikti jų kraštams laisvę? Kerenskis stoja už federacinę didžiąją Rusiją. Ar Lietuva norėtų tokioj federacijoj dalyvauti? Ar sutiktumėt su Mačeku, kad Stalinui sunaikinus ūkininkus, juos paverčiant žemės ūkio proletariatu, paskum bus sunku laikrodis sukti atgal ir sunku bus atstatyti demokratinis režimas?

Šie klausimai rodo kokios problemos pradeda dominti JA Valstybių galvojantį žmogų.

Pavergtųjų tautų balsas

Strasburge posėdžiaujančios Europos Patariamosios tarybos pirm. Spaak rugpiūčio 21 d. Sovietų okupuotų tautų atstovai įteikė raštą, kuriame nurodo, kad bolševikų smurtu suskaldyta Europa amžinai tokia likti negali, kad Patariamoji Taryba turi pirmoji grąžinti Europos tautų vienybę, priimdama į savo tarpą pavergtųjų atstovus. Iš lietuvių šį raštą pasirašė p. St. Bačkis.

Prancūzija ir Belgija didina kariuomenę

Rugsėjo 3 d. pranešta, kad Prancūzija karinės tarnybos laiką pratęs nuo 12 mėn. iki 18 mėn., o Belgija nuo 1 metų iki 2 metų.

Kinai Korėjoje

Korėjos fronto linijose vis dar nėra stambesnių pasikeitimų. Komunistai paskutinės savaitės laikotarpyje pradėjo naują ofenzyvą 50 mylių ruože. Tiesą sakant, spaudimas jaučiamas visuose fronto ruožuose. Šiaurėje iš Uihung jie pasistūmėjo keletą mylių į pietus Sinnyong kryptimi. Buvo užėmę Kigyo miestą, esantį devynios mylios į šiaurės vakarus nuo Pohang, bet pietų korėjiečiai sėkminga kontrataka miestą vėl atsiėmė. Pohangą pasiekia raudonųjų artilerijos sviediniai. Taegu ruože nieko naujo, nors korespondentų pranešimu — komunistai čia, Waegwan, srityje koncentruoja pagrindines pajėgas. Pietuose Haman miestelis eina iš vienų rankų į kitas. Amerikiečiai buvo išstumti iš Yongson. Tuo būdu frontas pietiniame ruože ima vėl artėti prie Pusan, pasiekdamas jau prieš keletą savaičių buvusį 35 mylių nuotolį. Į Korėją išlipę 2.000 britų karių jau gavo įsakymą įsijungti į kovas.

Iš Formozės skelbiama, kad kinų komunistai jau yra Šiaurės Korėjoje. Birželio mėn. į Korėją įžengė keturios kiniečių armijos, o Mandžiūrijos — Korėjos pasienyje laukia ženklo kovai 270.000 kiniečių komunistų. Taigi, jeigu tos žinios tikros, padangė Korėjoje niaukiasi. Neveltui juk prez. Trumanas, susirūpinęs, savo praeito šeštadienio kalboje skelbia jau ir taip visiems aiškų dalyką: kovos Korėjoje neišsiplės į pasaulinį karą, jeigu kiti komunistiniai kraštai nepasiųs savo kariuomenių. Ir čia pat, remdamasis netolimos istorijos puslapiais, komunistams primena: "Prieš dešimtį metų Hitleris ir japonų generolai smarkiai suklydo manydami, kad mes negalėsime efektingai panaudoti savo krašto ekonominės jėgos agresijai sulikviduoti" . . .

Savaitės apžvalga

GELEŽINKELIEČŲ STREIKAS BAIGĖSI

Daug triukšmo Kanadoj sukėlęs geležinkeliečių streikas po devynių dienų buvo likviduotas tiesioginiu vyriausybės įsikišimu. Parlamentas priėmė specialų įstatymą, reikalaujantį, kad visi streikuojančių unijų nariai 48 valandų laikotarpyje grįžtų į savo darbovietes. Geležinkelių bendrovėms ir unijoms duodama 30 dienų terminas pasiekti susitarimui. Priešingu atveju bus paskirtas vyriausybės tarpininkas, kuris savo nuožiūra padarys galutiną sprendimą darbo valandų ir atlyginimo klausimais. Iš savo pusės — premjeras St. Laurent užtikrino unijų vadus, kad tarpininkas, darydamas galutinas išvadas, remsis geležinkelių bendrovių lig šiol padarytais pasiūlymais, nemėgindamas jų sumažinti. Abiejose pusėse dėl tokio sprendimo pastebimas pasitenkinimas. Streikas nebuvo malonus nei geležinkeliečiams, nei, pagaliau, geležinkelių bendrovėms. Geležinkeliečiai grįžo į darbą nelaukdami net 48 valandų termino, tik keliose vietovėse karštesnieji streikininkai, protestuodami prieš vyriausybės įsikišimą, pasinaudojo parlamento suteikta 48 valandų "privilegija".

KANADOS DUOKLĖ ARTĖJANČIAM KARUI

Praėjusio karo metu Kanada atliko didelį uždavinį, savo teritorijoje paruošdama virš 130 tūkstančių kanadiečių, australų, britų ir zelandiečių lakūnų, kurie vėliau, perkelti į Europą, triuškino Vokietijos galybę. Dabar Kanada vėl pradeda panašią lakūnų paruošimo programą. 1951 m. čia bus apmokyti 200 britų ir 300 kitų sąjunginių tautų lakūnai. Jau šiuo metu Kanadoje tobulinasi pirmasis šimtas Vakarų Europos lakūnų.

Sekančių šešerių mėnesių laikotarpyje RCAF operacinių pajėgų skaičius bus padidintas du kartus, o per metus jis padidės net keturis kartus. Nuo karo Korėjoje pradžios RCAF papildyta trim šimtais naujų karo lėktuvų. Dabar su JAV vedamos derybos, siekiant išgauti neribotą skaičių dvimotorinių Mitchell tipo bombonešių, kurių nemažos atsargos randasi JAV kariniuose sandėliuose. 1951 m. pavasarį RCAF gaus pirmuosius Kanadoje statytus aukštos kokybės turbininius naikintuvus — Sabre (artimo skridimo) ir Canuck (tolimojo skridimo).

Gynybos ministeris Claxton susirūpinęs, kad karo atveju sovietai atominėmis bombomis galėtų apmėtyti Sault Ste. Marie kanalo įrengimus. Šiuo kanalu praplaukia daugiau laivų, negu Sueso ir Panamos kanalais kartu. Taigi, jo strateginė reikšmė yatingai svarbi.

TRUMANO IR GEN. MAC ARTHURO DVIKOVA

Gen. Mac Arthur, atsakydamas į Veterans of Foreign Wars organizacinės Čikagoje sveikinimus konvencijos proga, pirmą kartą viešai išdėstė savo mintis Formozos reikalu, pabrėždamas šios salos reikšmę Okinawos, Philipinų ir Japonijos gynimosi strateginėje grandinėje ir sugestijonuodamas išvadą — JAV privalo ginti Formozą ir, reikalui esant, net ją okupuoti, nes būtų kvaila dėl demokratijų politinio romantiškumo užleisti tokį svarbų postą Kinijos komunistams.

Šis gana realios gen. Mac Arthuro pastabos sukėlė audrą Baltuosiuose Rūmuose. Prez. Trumanui įsikišus, gen. MacArthur paprašė pareiškimo konvencijoje neskaityti. Jis nebuvo skaitytas, bet buvo paskelbtas spaudoje. Veteranai dėl to užsigavo. Valdžia reagavo, nes kaip tik tuo laiku Saugumo Tarybos ryboje buvo svarstoma Kinijos komunistų nota dėl tariamos amerikiečių agresijos Formozos atžvilgiu. Po trumpų ginčų Formozos klausimas, Malikui spaudžiant, įtrauktas į Saugumo Tarybos arbotvarkę ir bus svarstomas, kai tik pavyks išrišti Korėjos reikalus. Kaip matome, diplomatijos menas dvidešimtame amžiuje visada susikerta su šaltais ir logiškais strategų samprotavimais. Visa nelaimė, kad demokratijos per mažai paiso savo strategų nuomonės.

Saugumo Taryboje JAV atstovas Austin prisipažino, kad amerikiečių naikintuvas P—51 per apsirikimą gal būt ir buvo įskridęs į Mandžiūrijos teritoriją ir čia apšaudęs Antung aerodromą, esantį 5 mylios nuo Š. Korėjos pasienio, dėl ko dabar komunistinė Kinija kelia didelį alasą. Austin pasiūlė sudaryti specialią komisiją įvykiui ištirti ir, jeigu paaiškės, kad komunistinės Kinijos teritorija tikrai buvo pažeista, JAV vyšybės vardu pažadėjo atlyginti nuostolius. Reikalą ištirti pavesta Indijos ir Švedijos atstovams.

GENERALINIS VALYMAS

"Apsivalymų" banga palietė ir R. Vokietijos SED — socialistų vienybės — partiją. Šeši žymūs šios partijos asmens išbraukti iš sąrašų. Jie apkaltinti "smulkia buržuazine ideologija" ir santykių palaikymu su amerikiečių žvalgybos agentais. Nukentėjusių tarpe randasi Paul Necker, žemės ūkio ministeris, R. Vokietijos Politbiūro narys; Bruno Goldhammer, R. Vokietijos Kontrolinio Informacijos biūro viršininkas; Leo Bauer, sovietų kontroliuojamo Berlyno radijo vyr. žinių redaktorius; Maria Weiterer, R. Vokietijos Moterų Sąjungos sekretorė; Willi Krekemeyer, R. Vokietijos geležinkelių direktorius ir Lex Ende, vyr. "Friedenpost", Stockhomo "taikos" peticijai skirto laikraščio redaktorius. Iš jų tik vienam Baueriui pavyko pabėgti į V. Vokietiją. Goldhammer yra kažkur dingęs — gal suimtas. Visi kiti "ilsisi" namų arešte, laukdami savo likimo sprendimo. Dar 4 aukšti pareigūnai atleisti iš pareigų. Valymų nuopelnas, atrodo, priklauso generaliniam partijos sekretoriui Walter Ulbricht, kuris dabar R. Vokietijoje yra galingiausias vokietis sovietų tarnyboje mėginantis eiti Lenino pėdomis. **Vyt. Kastytis.**

Kominformas prieš Katalikų Bažnyčią

Po Berlyno konferencijos kominformas išleido instrukciją pasaulio komunistų partijoms, kurioje vienu iš pirmųjų uždavinių numato kovą su augančia katalikų bažnyčios įtaka į darbininkiją. Po to Naujorko komunistų laikraštį Daily Worker pasirodė Morris straipsnis, nurodąs, kad šio tikslo siekiant reikią stengtis atskirti darbininkus nuo katalikų dvasiškijos sžlbeiant, kad jie esą reakcinio Vatiano tarnai ir kad nuo darbininkijos skiriąs skirtingas klasinis interesas.

JAV propagandinė ofenzyva

LIETUVA BŪTŲ VIENA IŠ PIRMŲJŲ TAIKINIŲ ("TŽ" bendradarbio New Yorke)

Nors ir vėžio žingsniu "Voice of America" reforma vyksta — ji praplečiama ir į jos tarnautojų tarpą kviečiamos naujos energingos jėgos. Bet 79 milijonai dolerių sunkiai traukiasi iš kongreso stalčių. Tai yra maža suma — neva sielojantis milijonų likimu Raudonajam Rojuje. Mr. Barret, vienas užsien. reik. viceministerių konstatavo, jog General Motors Corporation reklamai išleidžianti truputį daugiau . . . Taip jis pareiškė, prieš maldaudamas "visagalį" kongresą galiausiai užbaigti šių pinigų "paskirstymo" formalumus, įgalinti nors ir su šia suma kontratakuoti Sovietų propagandą. Jis jiems priminė, kad šitie 79 milijonai tėra tik viena dešimtoji dalis Sovietų propagandai išleidžiamų pinigų!

Nujausdamas "Dėdės Samo geraširdiškumą" Amerikos balsas uoliai planuoja būdus pralaužti Geležinės Uždangos radijų klerkimą trukdant klausytis amerikiečių programas ir peroganizuoti savo sistemą viduje. Neseniai, vienu svarbiausių direktorių buvo pakviestas D. Taylor, CBS radiofono buvęs viceprezidentas ir karo metu, Eisenhoverio štabo psichologinio skyriaus vedėjas. Šis iš savo pusės pridūręs, jog Rusija išleidžianti daugiau pinigų "A. Balso" nustelbimui, negu JAV jo veikimui.

Esama gandų, jog net planuojama 100.000-čių radijo priimtuvų, kokiu tai būdu įšmugeliuoti į sovietų valdomą teritoriją, kad gavėjai nekliudomai klausytųsi Amerikos žinių. O spauda New Yorke neseniai rašė, kad "Voice of America", ruošdamasis minėtai kontrofenzyvai, galvoja pasistatyti radijo stotis laivuose ir juos nusiplukdyti prie pat Baltijos, Raudonosios jūros, Persų ilankos, Viduržemio ir Ramiojo vandenyno pakraščių taip vadinamus sovietų teritorinius vandenis. Gi tokių laivų užkabinimas reikštų karą — iškarto atsakė į skaitytojų abejones spauda.

Apie trečiąjį būdą pranešė "New York Times" iš Europos praėjusios savaitės pabaigoje. "Europinio Ekonominio Bendradarbiavimo" įstaigos lėšomis, 66.000 žaislinių balionėlių, esant palankiam vėjui buvo paleisti Danijoje Sovietijos link. Nemaža jų pasiekė Vengriją, Rytinę Austriją ir Baltijos valstybes. Prie balionų buvo pritvirtintos kortelės; ant jų: sveikinimai nuo laisvųjų europiečių su linkėjimais, jog ateisianti diena, kad Geležinė Uždanga krisianti. Ir kas nuostabiausia, kad šių balionų radėjai kuo skubiausiai atrašė pridėtais adresais — reguliariu sovietų paštu! Manoma, kad sovietus tas taip paveikę, jog jie nesusigaudę situacijoje. Net spėjama, kad jie įvesią mirties bausmę šių proklamacijų radėjams, kurie jų "neperskaitę" nesunaikins.

Aviacijos ir kiti ekspertai sako, jog nėra būdų šiuos balionėlius sulaikyti — nebent alarmo padėtyje laikant gausią priešlėktuvinę artileriją ir karo aviaciją! Iki pranešimo dienos buvo gauta pranešimai apie "gavimą" **iš Lietuvos,** kurios miestelio pavadinimas, deja, buvęs neįskaitomas", Vengrijos— Zaloe Megye, Lenkijos — Liublino, Čekoslovakijos ir tt.

Lygiai, kaip šiuo Geležinės Uždangos pralaužimo būdu susidomėjo "Amerikos Balsas" taip ir mūsų vadovaują veiksniai turėtų į tai atkreipti dėmesį. Būdas yra tiek pigus ir veiksmingas, kad informacija mūsų tautos, mėnesiniais balioniniais biuleteniais ar bent iškilmingais momentais specialiom proklamacijom neturėtų būti užmiršta vadovaujančių politikų posėdžiuose. Tūkstančiai dolerių eina Lietuvos Vadavimo kovos vardu kiekvieną mėnesį, ištisais metais, tad vienas kitas šimtas ir bendros pastangos — politinių rašeivų centre, lietuviškų laikraščių spaustuvių, tremtinių rankų Vokietijoje, Danijoje, Švedijoje, įrodytų šių žodžių teisingumą. Tauta Tėvynėje negali būti palikta nežiniai, o suteikimas vilties taip palengvintų jiems sunkias laukimo dienas . . . Juk, o ironija, dažnas Dypukas kiek prakaituoja sunkius viršvalandžius, kad galėtų nusipirkti . . . "karą". Jis viliasi — tad leiskim jiems viltis, ten namuose, bent tokiu nevertu dalyku, kaip sugrįšiančia laisvė! **Almus.**

Tėviškės žiburiai

THE LIHGTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje $3, JAV — $3 amerikoniški, Australijoje, Pietu Amerikoje ir kitur — $4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje $2, visur kitur $2,50. Atskiras nr. 10 ct.

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Nuodėmingas liūdesys

"Jei norite padaryti žmones geresniais, padarykite juos laimingesniais"— V. Hugo.

Koks sudėtingas yra žmogaus gyvenimas, įrodo kiekviena diena, kai tenka grumtis su įvairiausiomis kliūtimis ir nesekmėmis.

Gerai, jeigu žmogui sekasi. Tada jis yra patenkintas, gangreit net laimingas. Priešingai, jei jam tenka klupti ir nekartą pralaimėti, — jį apima liūdesys.

Tačiau yra **nuodėmingas liūdesys** (acedia), kuris vis auga, didėja, plečiasi.

1 — — —

Gilus mąstytojas Pascal'is pasakė: "Yra dvi klaidos: atmesti protą ir pripažinti tiktai protą". Žmogus juk nekartą sau kužda: "Tylėk, kvailas prote!" — ir pradeda gyventi palinkimais, aistromis, jausmais. Kitas nori viską pagrįsti protu, ir prieina prie neišsprendžiamų problemų.

Blogiausia, kad abu kraštutinumai pamiršta šalia jo gyvenantį ir džiaugtis norintį artimą.

Atsiribojęs nuo žmonių, užsidaręs savo gyvenime, — žmogus lengviau papuola į nuodėmingo liūdesio žabangas, iš kurių vargiai begali išsikapstyti.

Liūdesys kaip pasakos hidra: nukirsi jam vieną galvą, tuoj išaugs kita. Šv. Grigalius nuodėmingą liūdesį dalina į šešias dalis. Jas, jo tvirtinimu, sudaro: pyktis, niekinimas, baimė, sielvartas, ištižimas, neleistinų dalykų geidimas.

Egoizmas, savanaudiškumas kitam atneša savotiško pasitenkinimo. Tačiau atsimintini agnostiko John Stuart Mill įsidėmėtini žodžiai: "Geriau pasilikti nelaimingu žmogumi, nei patenkinta kiaule" ...

2 — — —

Pyktis yra daugelio blogybių motina.

Ypačiai greitai pyksta blogai nusiteikęs žmogus. Tada jį erzina kiekvienas mažmožis: ir kalba, ir tyla; ir tvarka, drausmė, ir netvarka, palaidumas.

Supykęs žmogus mėgsta net nepagalvojęs niekinti savo artimą. Nepraradęs pusiausvyros, jis niekad nedrįs kėsintis į pažįstamo ar bičiulio garbę. Pyktis, tačiau, sunaikina jo kritiškumą ir jis blaškosi, kaip nuskriaustas vaikas.

Su laiku pradeda lankytis baimė. Pradedama bijoti įvairiausių įsivaizduotų "priešų". Dirva juk parengta: liūdesys pakiša fantastiškiausių minčių. Bijomasi atskirų žmonių, bijomasi organizacijų, bijomasi pomirtinio gyvenimo.

Ir tada atkropia sielvartas. Daugiau jau nebekovojama ir nesipriešinama. Griaužiamasi, blaškomasi, raudama. Kasdien laukiama ko nors blogo, grėsmingo. Netikima, kad galima išvengti nesekmės.

Kai žmogus nustoja kovojęs, dėl savo buities, jį apima ištižimas. Toks su Mykolu Angelu galėtų pasakyti: "Aš nebedirbu, aš nebegyvenu ..." Vaizdas lyg ir fantastiškas, bet realus. Juk psichinio nusilpimo atveju kitas ir pasijudinti bijo, manydamas tokiu būdu galįs sudužti.

Pagaliau, išdygsta paskutinė galva: nejaučiant tvirto pamato po kojomis, o vis dar norint gyventi, pradedama tiesti rankas į neleistinus dalykus.

3 — — —

Nevienodais keliais eina žmonės. Ir ta pati liga nevienodai pasireiškia atskiruose individuose.

Stipresniais brūkiais pažymėtas nuodėmingo liūdesio kelias, be abejo, nekartą vingiuoja vos įžiūrima kryptimi. Sunku iš karto suprasti, kur ir kaip jis veda.

Nuodėmingas liūdesys kartais pastebimas mūsų veiduose, kai mąstome apie Tėvynę ir jos ateities perspektyvas. Kartais kitas pradeda baimintis net Vakarų laisvėje, nevienas pasidaro neveiklus, suglebęs ir pasiduoda nuotaikos sriautui.

Tačiau laikai jau mainosi. Dabarties jėgų grupavimo tarpsnyje kai kas pradeda galvoti ir apie mūsų, lietuvių, jėgų patikrinimą, kad reikiamu metu nebūtume nepasirengę. Taip galvoja tie mūsų žmonės, kurie į įvykius žiūri iš tolimesnės ir realesnės perspektyvos.

Ar tad reikia tvirtinti ir įrodinėti, jog turime būti ryžtingi ir optimistiškai nusiteikę? Juk bet kokios kovos metu svarbiausią vaidmenį vaidina dvasia, jos tvirtumas.

4 — — —

Sudėtingas yra žmogaus gyvenimas. Kasdien jam tenka grumtis su įvairiomis kliūtimis ir nesėkmėmis.

Gilūs ir prasmingi tuo atveju yra gyvenimo taurę iki dugno išgėrusio Jobo žodžiai: "Žmogus, gimęs iš moters, gyvena trumpą laiką ir yra pilnas vargo. Kaip gėlė jis prasiskleidžia ir yra nulaužiamas. Jis bėga lyg šešėlis ir niekad nestovi vietoje". (14, 1-2).

Kitoje gi vietoje jis sako: "Kareiviavimas yra žmogaus gyvenimas, ir jo dienos tarsi darbininko" (7, 1).

Tikra tiesa: žmogus gyvena kaip karys ir visos jo dienos darbu patvinusios. Tai turime ypačiai atsiminti mes, laukią Tėvynės laisvos ir nepriklausomos.

Turime gyventi kaip kariai, nors dirbtume kaip paprasti darbininkai. Tiktai budėjimas, giedrus apsisvarstymas apsaugoja mus ir nuo nuodėmingo liūdesio.

J. Kuzmickis.

KANADA IEŠKO ANATOMO

"Tremtis" rašo, kad Vokietijoje tremtinių tarpe Kanadai ieškomas anatomijos profesorius arba prosektorius (lavonų preparuotojas). Kandidatas turi turėti daktaro laipsnį arba atatinkamą išsimokslinimą anatomijoje ir mokėti anglų kalbą.

Kokiai mokslo įstaigai anatomas reikalingas, nerašoma. Jei kas tuo įdomautųsi, gal galėtų sužinoti IRO atstovybėje Otavoje.

Sovietu karinis pasiruošimas

GEDIMINAS GALVA.

Amerikiečiai praveria akis

Dar taip nesenai amerikiečiai buvo įsikalbėję turį didelį draugą — sovietus. 1948 — maišaties metais, rinkiminės propagandos įkvėptas, Harry S. Truman taria: "Joe is my good friend". 1949 m. oficiali Kremlių liaupsinanti propaganda nutyla.

Nūnai amerikiečiai ne vien ruošiasi milžiniško masto priešsovietinei propagandai, bet ypač deda pastangų įspėti, ką sovietai yra padarę apsiginklavimo srityje. Tūkstančiai mokslininkų įpareigoti tirti, kas dedasi sovietuose, įvairiose srityse. Harward, Columbia, Stanford universitetai atsideda šiems klausimams. JAV karinė žvalgyba bando bent dalimi įspėti sovietų karinį pajėgumą.

Amerikiečių spauda, mėgstanti sensacijas, pradeda kurti įvairias pasakas, kurios turi savo tikslus. Dar taip nesenai kelta amerikiečių galybė nūdien nuvertinta, o sovietų karinis pajėgumas pernelyg iškeliamas.

Tais duomenimis netiesiog sakoma piliečiams: mūsų priešas galingas, o mes silpni. Todėl ir mes paskubomis ginkluokimės, o jūs mokėkite mokesčius ir palaikykite mūsų, demokratų, vedamą užsienio politiką, kurią respublikonai tebepuldinėja.

Masių skaitomoji spauda nusėta įvairiais prieštaraujančiais pranešimais. Jei anksčiau eilinis amerikietis domėjosi sportu ir skelbimais, nūdien pradeda domėtis politika lyg daiktu, nes jis nepajėgia daryti galutinų išvadų. Vyriausybė tebesvyruoja, nors pastaruoju metu, bėdos verčiama, sėdo Marso vežiman.

I. SOVIETŲ PRAMONĖ

Bolševikų senas idealas kraštą supramoninti, dabar įgyvendinamas visu spartumu. Čia jiems daug gelbsti sava, o ypač svetima patirtis, vakariečių talkininkavimas, rytinės Europos pramonės įmonių parsigabenimas. Kremlius puikiai nuvokia, kad ateities kare lems ne vien divizijų, idėjų, bet ir ginklų persvara. Moderniškiems ginklams pagaminti reikalinga milžiniška pramonė, kuri galėtų lenktyniauti su vakariečiais ne vien kiekybe, bet ir kokybe. O šis klausimas ypač jautrus sovietuose.

Bolševikai turi ir kitų degančių problemų, nelengvai išsprendžiamų. Pirmiausia jie trūksta žibalo, kurio metinė gamyba tesiekia 35 mil. to, kai vien JAV pagamino 250 mil. to. Amerikiečiai be didelių pastangų pagamina 20 mil. to benzino aviacijai. Sovietai organizuoja sintetinio benzino gamybą, tačiau apie sekmę tylima. Artimaisiais šaltiniais Irane ar Irake naudojasi anglosaksai. Jų pastangas užimti tuos šaltinius sukeltų karą, kurio dabar vengia sąmoningai.

Antroji kliūtis pramonei plėsti — blogas susisiekimas. Geležinkelių tinklas neužtektinas, sauskeliai blogi, nors naujų nutiesiama apie 3000 km. į metus. JAV praėjusio karo metu nusiuntė 0,5 mil. autovežimių, kurie sudaro pagrindą kraštui motorizuoti.

Savo žaliavų: plieno, aliuminijaus neužtenka, tai trukdo ginklų gamybą.

Pagaliau, pramonės sutelkimas Užuralyje pavojingas karo metu. Ano karo metu pusė tankų buvo pagaminta Nižnij—Tagilske ir Čeliabinske, jų šarvai Magnitogorske, 50% aluminijaus gamybos Kamen—Uralske. Kitas didelis pramonės įmonių telkinys apie Omską. Pusė sovietų artilerijos gaminama 4 įmonėse. Sprogstamos medžiagos gamybos 50% yra centrinėje Azijoje. Lėktuvai gaminami Novo—Sibirske. Tos ir kitos karo reikmenų įmonės yra lengvai vakariečių pažeidžiamos oro keliu. Tas pats gali ištikti jų žibalo pramonę Kaukaze ir Kaspijos jūros srityse.

Karo reikmenų gamyba sovietuose ypač spartinama. Ellsworth Raymond, vadovavęs kariniam šnipinėjimui 1938-46 m. Maskvoje, tvirtina, kad sovietai vengs karo iki jų karo pramonė pasieks JAV lygį. O tai, Richard Wilson duomenimis — "Look" Nr. 17, 1950. VIII. 15. — būsią atsiekta 1955 m. Aišku, kad vakariečiai negalės laukti iki sovietai karinės gamybos srityje pralenks amerikiečius ir kurstomais "pilietiniais" karais nusiaubs žymią dalį Azijos. To paties autoriaus duomenimis sovietų karinė gamyba sudaro % JAV karo reikmenų gamybos:

	1944	1950	1955
Plienas	15	31	52
Šarvuočiai	35	70	105
Lėktuvai	42	84	126
Artilerija	96	192	288
Kulkosvaidžiai	54	108	162
Smulk. ginklai	78	156	234
Šaudmenys	37	74	111

1955 m., per vienerius metus, sovietų karo pramonė galėsianti pagaminti 90.000 šarvuočių, 120.000 lėktuvų, 360.000 kanuolių, 1,3 mil. kulkosvaidžių, 15 mil. smulkiųjų ginklų ir 22 bil. šaudmenų. Suprantama, kad vakariečiai taip pat lenktyniaus apsiginklavimo srityje, nes JAV Defense Department duomenimis, 1960 m., apsiginklavime jie bus tris kartus pajėgesni už sovietus.

E. Raymond duomenimis dabar sovietai gamina į metus 30 tūkstančių šarvuočių, 40 lėktuvų ir 20 tūkst. kanuolių, nors kitose srityse yra labai atsilikę nuo JAV.

Jei šie duomenys yra arti tikrovės, suprantama esanti karštligė ginkluotis ne vien JAV, bet ir visame nesovietiniame pasaulyje.

Vakariečių ir sovietų karinėje organizacijoje yra didelio skirtumo. Kai vakariečiai, priklausydami rinkimų išdavų, stengiasi taikytis balsuotojams, jų gerbūviui, Sovietai vienu posūkiu įmones gali pertvarkyti ir pritaikyti apsiginklavimui visai nesisielojant gyventojų gyvenimo lygmeniu. Jaunimo mokslinimas ten lengviau priderinamas karo ūkiui. Tokių manevravimo sąlygų nerasime jokiame demokratiniame krašte, o ypač JAV.

Sovietuose įvairių karo reikmenų sandėliavimas jau senai pradėtas. Tų gerybių vertė siekianti 1,5 bil. dol.

Elektrotechnikos ginklų tikslumas Sovietuose yra žymiai atsilikęs nuo vakarietiško lygmens. Tačiau Sovietai ir čia rankų nenuleidžia. Politbiūras 1948 ir 1949 m. paskelbė Stalino premijas už išradimus apsiginklavimo srityje. Išvadoje, 1950 m. 21 premija suteikta ginklų išradėjams ir 7 lėktuvų konstruktoriams. Pilnesniam vaizdui nepamirškime vakariečių, o ypač vokiečių, dirbančių sovietiniame apsiginklavime.

Techniniam prieaugliui paruošti sovietuose dedamos žymiai didesnės pastangos, kaip pav., JAV.

Per 30 m. sovietai atsiekė pramonės srityje labai daug ir nūdien užima antrą vietą pasaulyje. Tos pramonės gamybos kraštai keleriopai didesni už vakariečių, tačiau jų milžiniškas karo biudžetas tuos kraštus padengia gyventojų gerbūvio sąskaiton.

II. SOVIETŲ ŽEMĖS ŪKIS

1928 m. pradėta kruvinoji revoliucija žemės ūkyje iki šios dienos neišbrenda iš svajonių klampynės. Carinės Rusijos žemės ūkyje buvęs kolektyvinis pradas nūdien perdėtas iki kraštutinumo. Žemės ūkio sumechaninimas yra pirmykščiame laipsnyje. Vieton 16 a. j. traktorių naudojami 60 a. j., kurių naudojimas yra keleriopai brangesnis, o darbo našumas neužtektinas. 40 mil. kolchozininkų parengimas, privačios iniciatyvos visuotinis užgniaužimas, gyvulių ūkio sunaikinimas, skaudžiai palietė žemės ūkio gamybą. Vienas žemės ūkio darbininkas JAV pagamina 450% daugiau negu kolchozininkas. Jo pragyvenimo lygmuo dar daugiau prašokęs vargšą kolchozininką.

Milžiniškame juodžemio plote, kuris tęsiasi nuo Novo—Sibirsk ligi anapus Kijevo, nepagaminama užtektinai maisto. Šis nepaprastai svarbus veiksnys karo metu gali turėti didelės neigiamos įtakos. Mechanizavimas gali būti dar labiau pažeistas, kai skirto kuro tiekimas bus neužtektinas. Kolchozininkų nepasitenkinimas gali sukurti nūdien nenuvokiamas išdavas, pairus policijos priežiūrai.

Šie veiksniai politbiūrui yra gerai žinomi. Tačiau jis negali vienu posūkiu žemės ūkyje grąžinti privačią nuosavybę, nes kolektyvizacijai skirtas ne vien ūkiškas, bet ir politiškas uždavinys. Ūkiškais ir psichologiškais sumetimais 20 mil. kolchozininkų politbiūras suteikė teisę turėti ¼ ha nuosavą sklypą. Suprantama, tai gamybos problemos negali išspręsti, nes tas sklypelis tik vergams leis lengviau išsimaitinti politbiūro žvėrinčiuje.

Sovietai už fantastinį eksperimentą žemės ūkyje turės progų brangiai mokėti ir patirti liūdnas išdavas, kurios nūdien nustelbiamos sovietinio propagandinio triukšmo. (B. d.)

„Liaudies" Lenkija

"Liaudies" Lenkija niekuo nesiskiria nuo kitų Sovietų Sąjungos satelitų, jei bent tik tuo, kad Lenkijoje palyginti su kitais Kremliaus satelitais sovietizacija vyksta gana tyliai. Nerami ir revoliucinga lenkų tauta, kuri taip atkakliai kovojo su vokiečių okupacija, dabar po NKVD letena atrodo lyg palūžus.

— Vienu iš sovietinių tikslų Lenkijoje buvo juo veikesnis ir galimai visuotinis psichinis lenkų nuginklavimas. Kaip buvo skaldomi ir nuginkluojami žmonės su išsilavinimu, liudija kelias, kurį atliko gausūs lenkų mokslo ir meno atstovai, — rašo lenkų tremties laikraštis Mysl Polska, konstatuodamas, kad savo "bacilų išnešiojimui priešas angažavo įvairiom priemonėm ganėtinai komunizmui tolimą aplinką". Tatai paryškindamas kitas emigrantinis lenkų laikraštis Orzel Bialy iškelia tokią paralelę:

— Pogrindžio dalyviai prieš vokiečius mirė su didvyriškumo pajautimu. Lenkijoje tada buvo visuotinė nuotaika, kad pogrindžio paslapties išdavimas nepateisinamas jokiais kankinimais ir kad už tai vienintelė bausmė — mirties bausmė. Šiandien, — rašo laikraštis, — kuriasi veik priešingos nuotaikos. Yra žmonių, kurie komunistinius tardymo būdus pripažįsta neatlaikomus ir išdavimą paslapties, draugų bei artimųjų laiko neišvengiamą ir todėl atleistiną. Nuo buvusio reikalavimo neriboto pasiaukojimo nusileista iki gerbimo kartais niekšiškiausių parsidavėlių.

Šitokia padėtis susidarė tik dėl apsukrios komunistų taktikos: eiti pamažu, atsargiai. Išskyrus negausias privatines mokyklas, smulkius ūkininkus, mažas parduotuves, mažas amatininkų įmonėles ir Katalikų Bažnyčią, visas Lenkijos gyvenimas jau komunistų rankose. Bet ir K. Bažnyčia nėra palikta ramybėje. Nuo pat komunistų įsigalėjimo buvo organizuojami režimui palankūs kunigai (Związek Bojownikow Demokracji). Vėliau įsteigta vyriausioji kunigų komisija, kuri leidžia bolševikams palankų laikraštį kunigams — Glos Kaplana. Katalikams be to leidžiamas savaitraštis "Dzis i Jutro". Komunistų diriguojamam "bažnytiniam ansambly" žymų vaidmenį vaidina tiesiog vyriausybei priklausomi kariuomenės kapelionai. Turėdami tokią atramą, komunistai jau pereina prie tiesioginio K. Bažnyčios pajungimo. Savo nuožiūra vyriausybė paskyrė "Caritas" vadovybę, išleido įstatymą dėl bažnytinio turto konfiskavimo, paskelbė "bažnytinį" fondą ...

Vyriausybės partijos stuburą sudaro Partija Zjednoczenia Polskich Robotnikow, sudaryta iš buvusios PPR — lenkų komunistų partijos ir PPS — lenkų socialdemokratų partijos. PZPR turinti apie pusantro milijono narių. Jos globoj veikia jaunimo organizacija — Związek Mlodzieży Akademickiej. Jaunimo komunistinis auklėjimas prasideda jau nuo lopšio. Todėl greta akademinio jaunimo ir šiaip jaunimo organizacijų veikia raudonųjų vaikų darželių organizavimo ir raudonųjų auklių parengimo draugija — Towarzystwo Przyjaciol Dzieci. Kaip Tygodnik Ilustrowany rašo, "pagrindinės bolševikų atakos nukreiptos prieš mokyklinį jaunimą. Pagal Rusijoj išbandytus metodus jaunimas atiduotas "moksliniam išdirbimui". Kiekvienoj klasėj yra keli agentai. Visi mokiniai išeina specialų ideologijos apmokymą. Gauti stipendiją universiteto mokslui gali tik priklausą kompartijai ir parodę politinio aktyvumo režimo naudai. Tik stoka komunistų mokytojų trukdo jaunimo bolševikinimą. Todėl užplanuota parengti 40.000 komunistinių.

Bet Lenkija ne tik bolševikinama, bet ir rusinama. Pernai veikė apie 5.000 rusų kalbos kursų. Rusų kalbos mokytojams parengti veikia specialūs kursai. Rusų kalba privaloma nuo 5 pradžios mokyklos skyriaus. Rusų kultūrai aukštinti leidžiami rusų veikalų ir žurnalų vertimai. Rusinimui tarnauja ir krašto administracija. Išnyko vaivadijos, gminos, apskritys, vaitai. storastai, vaivados. Jų vietoj atsirado tarybos ir prezidiumai.

Būdinga, kad žemės ūkio kolektyvizaciją Lenkijos komunistai vykdo labai atsargiai. Iš 300 apskričių vadinami ūkiniai kooperatyvai yra tik 113-oje, kur palankios tam sąlygos, daugiausia tai buv. Vokietijos srityse. Tuo tarpu kolchozai teapjungia apie 150.000 ha žemės ūkio. Be abejojimo, kad su laiku kolektyvizacija vis intensyvės.

Apie dabartinį Lenkijos pogrindį jau minėtas Tygodnik Ilustrowany taip pasisako:

— Dabartiniu metu Lenkijoje gyventojai yra suterorizuoti ir suparaližuoti baimės. Kasdien pilasi žiaurūs sprendimai už menkniekius. Už vadinamą gandų kartojimą 5 metai kalėjimo yra kasdieninis reiškinys. Bausmės didumą nustato ne teismas, bet politinė policija. Todėl visuomenėj bėra tylėjimo sąmokslas. Tylėjimas bei šypsenos trūkumas labiausiai krinta dabartinėj Lenkijoje akysna".

Žinios apie didelį Lenkijos partizanų judėjimą tenka vertinti labai atsargiai, nes jos dažnai liečia tas sritis, kuriose jau nuo 1942-43 metų veikia ukrainiečių partizanai. B.A.

Įstatymai prieš bažnyčią

Rugpiūčio 1 d. įsigaliojo Čekoslovakijoje naujas baudžiamasis kodeksas, ypač duodąs galios suvaržyti Bažnyčios veikimą ir dar daugiau apsunkinti kunigus jų apaštalavimo darbe. Paragrafas 123 numato bausmes kunigams, kurie sieks kokios nors įtakos į valstybinį gyvenimą, pav., atsakydami religinį kam nors patarnavimą ir tt. Čia turima galvoje atsakymas religinių patarnavimų ekskomunikuotiems ir kitiems, kurie yra paliesti bausmėmis Dekretu prieš komunizmą.

Paragrafas 175 numato bausmę iki 3 mt. kalėjimo tiems, kurie vykdys religinę veiklą be valdžios sutikimo. Tiems gi, kurie skirs dvasiškius kurioms nors pareigoms be vyriausybės aprobavimo, numatomos bausmės iki 5 m. kalėjimo. Par. 210 numato bausmes kunigams, kurie teiks moterystės sakramentą prieš civilinį aktą.

Pagaliau 236 paragr. graso nuo 4 iki 5 m. bausmėmis tiems, kurie panaudodami jėgą ar grąsinimais verstų ką nors dalyvauti kokiose nors apeigose, ar, priešingai, neleistų dalyvauti, arba varžytų išpažinties laisvę. Taikymas šių paragrafų, kurie prileidžia plačiausius ir absurdiškiausius aiškinimus, paaštrins valstybės ir Bažnyčios kovą šiame nelaimingame krašte ir pareikalaus naujų aukų iš dvasiškijos tarpo.

Lenkai mokosi rusiškai

Rusai bolševikai su savo rusinamosiomis užmačiomis visdėlto akiplėšos. Štai Varšuvos spauda praneša, kad Lenkų Sovietų Bičiulių draugija, susitarusi su švietimo ministerija ir eile išvardintų centrinių organizacijų, pradeda vykdyti masinio rusų kalbos mokymosi programą. Būsią įkurta 10.000 kursų, daugiausia fabrikuose, kolchozuose ir pn. Valsčiuose ir kaimuose būsią sudarytos propagandistų brigados, kurios turės išaiškinti rusų kalbos reikalingumą.

Caras, nors ir buvo "Lenkų karalius" šitokios akcijos visdėlto nevedė. Dabartinė Lenkija "nepriklausoma", o kas dedasi sąjunginėse respublikose?

NAUJASIS SOCIALIZMO KELIAS

Socializmas

Epochos pasaulio istorijai suteikia vis naujų ir naujų dovanų minties ir idėjų aruodams. Naujos idėjos paprastai sukelia sąjūdžių. Po kurio laiko jos persiformuoja, įgauna naujus pavydalus ir gyvenimą pradeda veikti kitomis formomis, nors ir nemiršta.

Paskutiniųjų pusantro šimto metų tokia dovana yra nacionalizmas ir socializmas, abu porevoliucinio Prancūzijos laikotarpio vaisiai. Nacionalizmą iššaukė Napoleoninio laikotarpio nesiskaitymas su tautomis, skaldymas Europos pagal imperatoriaus užgaidas, o socializmą iššaukė auganti pramonės mechanizacija darbo žmogaus nevertinimo atmosferoje vadinamam restauracijos bei legitimizmo laikotarpy.

Socializmo esmę aptarti nėra taip lengva, nes ne visada jam duodamas tas pats turinys. Socializmu galima suprasti visuomeninį sąjūdį, reikalaujantį socialinio arba visuomeninio teisingumo, reikalaujantį teisių į gerbūvį visiems visuomenės sluoksniams, reikalaujantį, kad kiekvienas gautų tą dalį visuomeninių gerybių, kurią jis nusipelno savo darbu. Ištikrųjų socialinio teisingumo momentas buvo pirmassi reikalavimas, kurį kėlė naujasis sąjūdis, pradėtas vadinti socializmu.

Pastaraisiais laikais tas sąjūdis dažnai vadinamas utopiniu socializmu, nes jis nenurodė realių kelių, kaip to pasiekti ir neišėjo į gyvenimą su praktiška programa, liko daugiau kabinetinis. Prieš jį statomas istoriniu materializmu pagrįstas Markso—Engelso socializmas, kurio pagrindinis dėsnis yra, kad pasaulis neišvengiamai einąs prie darbininkų klasės viešpatavimo, kad kai ji galutinai užviešpatausianti, visos gamybos priemonės būsią tos klasės nuosavybė, būsią bendruomeninės — nacionalizuotos arba socializuotos; kad tai būsiąs vaisius vykstančios klasių kovos, kurią proletariatas turįs paskubinti, o kaip Leninas užbaigė — proletariato diktatūros keliu įgyvendinti jėgos priemonėmis.

Šitas marksistinis socializmas save vadina moksliniu socializmu. Bolševikinėje redakcijoje jis užmiršo viską — ir socialinį teisingumą ir darbo klasės gerbūvį, — o paliko tik vieną vieninteli momentą — darbo klasės diktatūrą, kuri praktikoje virto net nebe vienos partijos, ne jos politinio biūro, bet vieno žmogaus tironiška diktatūra. Ten daug teoretizuojama, daromos išvados iš Markso—Engelso—Lenino raštų, kurie skelbiami neabejotinais tiesos šaltiniais, net tais atvejais, kur viso šimto metų mokslo pažanga jau aiškiai parodė jų teigimų neteisingumą. Vadinamas mokslinis socializmas vystomas priežiūroje diktatoriaus, toli gražu neturinčio nei erudicijos, nei pasižyminčio minties gilumu. Renkia pasakyti, kad Leninas buvo visdėlto mintytojas ir didelio išsimokslinimo, didelės erudicijos ir nemenko įžvalgumo žmogus. Jo raštus skaityti įdomu ir minčių ten galima rasti ir net ne materialistui. Tuo tarpu partijos vardu vykdomos diktatūros mastu matuojamuose Stalino vardu skelbiamuosiuose raštuose randame tik sausas dialektinio materializmo konstrukcijas, kurios virsta palietus pagrindines tezes, skolintas iš atgyvento Markso — Engelso mokslo.

Bolševizmas subankrutino socializmą

Bolševizmas, kuris skelbiasi vieninteliu tikruoju marksistiniu bei moksliškuoju socializmu, subankrotino socializmą. Subankrotino, atgyventas 19 amž. mokslo tiesas paskelbdamas dogmomis, už kurių nepripažinimą į kartuves siunčia; subankrotino paneigdamas pirmykštį pagrindinį socializmo reikalavimą socialinio teisingumo bei darbo žmonių gerbūvio; subankrotino visa tai pajungdamas "proletariato diktatūros" išlaikymui, pasklebdamas, kad to būsią pasiekta tik ateityje ir per 33 metus nepadarydamas tuo atžvilgiu jokios pažangos; subankrotino savo tironiškąja diktatūra, sutriuškinančia žmogų ir tautą.

Subankrotino bolševizmas ir teoretiškąjį socializmo doktrinos vystymą bei modifikavimą. Marksistinis socializmas yra radikali teorija, pasisekimo siekianti ir jo pasiekianti žymia dalimi paveikdama masių aistras. Bolševizmas tik jomis pasirėmęs ir telaimėjo Rusijoje. Jis padarė radikaliausias išvadas iš klasių kovos dėsnio. Kiti socialistai šiuo atžvilgiu sustojo pusiaukelėje, tad jiems masėms suprantamesne forma visa tai išdėstyti ir jas patraukti buvo daug sunkiau. Dėl to tai pasaulinio masto marksistinio socializmo teoretikų III internacionalo veikimo laikais lyg ir nepastebime. Juos užgožė trukšmaujantis ir "nukrypėlius" kaltinantis bolševizmas, o tie ginasi, reabilituojasi.

Marksistinis socializmas kryžkelėje

Bolševikų įgyvendinta "socialistinė valstybė ir socialistinė visuomenė" net pačius socialdemokratų (marksistinių socialistų) vadus bei teoretikus privertė reaguoti prieš nežmonišką pastatymą viršūnėje proletariato diktatūros, tam stabui nešant milijonų žmonių ašarų, dejonių ir kraujo aukas, tą patį proletariatą kankinant, varge ir skurde laikant bei žudant, vykdant žudymus klasių kovos titulu. Visa tai vadus privertė atsiminti, kad socializmo pirmoji žymė reikalavimas socialinio teisingumo bei dirbančiųjų gerbūvio. Iš to jau savaime piršosi išvada, kad socializmo doktrinos negalima remti ne tik proletariato diktatūros idealu, bet negalima remti ir marksistiniu klasių kovos dėsniu, kurio "moksliškumo" laurai sociologų jau senai nubarstyti.

Dėl to tai po karo Europoje, ypač Vokietijoje, kur marksistinis socializmas, Hitlerio užspaustas, naujai išėjo į politinę veiklą, pasigirdo balsų, reikalaujančių atsisakyti nuo marksistinio klasių kovos dėsnio ir iš jo pasilikti tik gamybos priemonių nacionalizacijos reikalavimą, kaip laidą socialiniam teisingumui įgyvendinti. Šitokios išvados buvo priėjęs paskutinis didelis Vokiečių socialistų teoretikas Hilferdingas, deja, jau nebeišėjęs iš kaceto, šitokios minties buvo priėjęs ir jo bičiulis, dabartinis Vokietijos socialdemokratų vadas Schumacheris, kuris šitokio viešo pareiškimo, berods, visdėlto nebuvo padaręs, nors Hilferdingo nuomonė beabejo ne be jo žinios buvo paskelbta.

Kodėl Schumacheris neatsiribojo nuo marksizmo, suprantama. Jis bijojo rizikuoti. Pabijojo, kad rinkiminėse kovose gali neastverti į masių aistras griežtais marksistiniais bei klasių kovos šūkiais veikiančių komunistų. O kova juk nebuvo lengva. Ir jei ne daugybės vokiečių matytas bolševikinis "rojus", socialdemokratams tikrai būtų buvę sunku, nes po radikalaus vieno režimo žmonės yra linkę mestis į kitą kraštutinumą.

Praktinis socializmas

Europos kontinento marksistinio socializmo reformų mintį labai piršo dar vad. anglosaksiškas socializmas. Jei socializmo vardu suprastume tik marksistinį socializmą, tai anglosaksiškų darbiečių toli gražu negalima vadinti socialistais, nes jie nėra marksistai, nėra išpažinėjai istorinio materializmo ir nesiremia klasių kovos principu. Socialistais jie yra tik pirmykštė prasme, kad rūpinasi socialiniu teisingumu, priešinasi socialiniam išnaudojimui, tą laiko savo pirmuoju uždaviniu, ir remiasi gamybos priemonių nacionalizacija. Tiesa, jų tarpe yra ir marksistinės pasaulėžiūros žmonių, bet toji pasaulėžiūra nesiejama su partijos socialine doktrina, todėl joje gali tilpti įvairių pasaulėžiūrų žmoniu, kaip "TŽ" jau buvo rašyta, yra net katalikų ir kitų krikščionių konfesijų dvasininkų. Ir visas tas sąjūdis yra daug artimesnis Kalno Pamokslui negu žemomis aistromis paremtam marksizmui.

Darbiečių partijos eilę metų valdė ir neblogų rezultatų pasiekė Australijoje ir N. Zelandijoje, o Anglijoje ir dabar tebevaldo. Jos visur ėjo ir tebeeina pirmyn ne doktriną vykdydamos, bet anglosaksišku praktiškumu spręsdamos ūkinius klausimus socialinio teisingumo požiūriu. Jų praktika, pagimdė bekylantį vad. humanistinį socializmą, reikalaujantį, jokiam šūkiui neaukoti žmogaus bei asmenybės, nesakyti, kad dabarties žmogų galima sutriuškinti ar kankinti ateities rojaus sąskaiton, nesakyti, kad vien ūkinis gyvenimas turi vertę, bet kad žmogus turi ir dvasią.

Kanados CCF pasirinko kelią

Naujoji pažiūra į socializmą pasiekė ir Kanadą. Ko negalima buvo įvykdyti Europoje, Kanadoje vykdoma. Kanados socialistai nuo marksizmo jau atsisakė.

Kanados socialistai, kaip partija į viešąjį gyvenimą išėjo tik 1932 m. CCF — Cooperative Commonwealth Federation — vardu. Didelių laimėjimų jie dar neturi, bet Saskatchevane jau yra valdanti partija, o Ontario, Manitoba ir British Columbia parlamentuose yra oficialios opozicijos padėtyje, pagaliau turi keliolika atstovų federaliniame parlamente. 1932 m. kuriant partiją Reginoje buvo surašyta deklaracija, kurios pagrindan padėtas marksistinis socializmas, bet gyvenimo praktikoje buvo laikomasi daugiau angliškojo socializmo linijos ir jos vadovybės tarpe pagaliau pasirodė daugumas marksistų.

Ir štai paskutiniame partijos suvažiavime liepos gale Vancouveryje buvo nutarta nuo marksizmo bei klasių kovos principo atsisakyti, iki sekančio suvažiavimo 1952 m. paruošti naują deklaraciją, kuri pakeistų Reginos deklaraciją ir visai pakeistų partijos veidą, kaip nutarime sakoma, "pagal socializmo principus nūdienėje Kanadoje ir pasaulyje".

Diskusijos buvo labai gyvos. Kraštutiniais kairiaisiais pasirodė British Columbia delegatai, kėlę beveik komunistinių reikalavimų, bet jie visu frontu prakišo. Ir pats nutarimas pakeisti deklaraciją ir į partijos vadovybę išrinkimas tokio nusistatymo žmonių rodo, kad CCF laimėjo srovė, norinti atsikratyti betkokių žymių giminingumo su komunistais.

Buvęs partijos sekretorius, dabar išrinktas partijos vado pavaduotoju angliškajai Kanados daliai, Lewis dėl to pareiškė, kad Reginos deklaracija buvusi paruošta skubotai ir kad ji negalinti būti laikoma nepaliečiama šventovė. Svarbu, kad liksiąs nepaliestas pagrindinis dėsnis: "Kova prieš vieno žmogaus išnaudojimą kitam."

Jau čia kaikurie šaukė, kad Reginos manifestas esąs nepaliečiamas, kad, išmetus marksizmą su klasių kova, CCF nebebūsianti socialistinė partija, kad Marksas dar nemiręs ir tt. Tačiau čia pat daugelis šaukė: — "Miręs", o prof. Scott pareiškė, kad nepaliečiamumo nėra niekur ir vistiek kieno ta deklaracija buvo rašyta, ji turi būti pakeista, jei to nori šis suvažiavimas. Beabejo, marksistai per tuos 2 mt. dar spirsis, norės atsigauti 1952 m. suvažiavime, bet įsidėmėtina, kad jie prakišo net 1 prieš 5 santykiu.

O ką gi mūsiškiai?

Atsisakymas nuo marksizmo, nuo klasių kovos ir istorinio materializmo sudaro visiškai naują padėtį, labai lengvinančią socialinių problemų sprendimą valstybinėmis priemonėmis, nes socialinio teisingumo reikalavimas daugeliui pasaulio politinių partijų bendras, tik daugumas dar yra prieš gamybos priemonių nacionalizavimą. Tačiau svarbiausia, kad iš socialinių klausimų srities išskiriamas pasaulėžiūrinis momentas, kuris daugelyje kraštų politinių grupių santykiuose buvo lemiamas. Ir Lietuvoje taip buvo ir dabar dar taip yra lietuviškoje visuomenėje. Mūsų visuomenė sociališkai yra beveik vienalytė, o kaip ji susiskaldžius! Deja ne tiek dėl skirtingų pažiūrų į soializmą bei ūkinius klausimus, kiek dėl pasaulėžiūrinių skirtumų.

Bet kurioje vietoje šioje socializmo raidoje yra mūsų socialistai? Atsakymo dar nėra. Dar niekas iš jų kitaip nepasisakė, tad juos reikia laikyti marksistais. Tiesa, kitiems tai gal dar nebuvo nė aktualu, bet kanadiečiams tai jau gyvenimiškas klausimas. Juk Toronte ir Winnipege veikią lietuvių socialistų būreliai yra CCF lietuviškos sekcijos. Deja, jie visi pirmiausia yra materializmo apaštalai, tad CCF atsisakymą nuo marksizmo pergyvens labai skaudžiai. Tik kažin ką jie darys? Ar tenkinsis "kairiojo sparno" padėtimi ar ryšis deklaruoti kad marksizmo neišsižada ir veikią nuošaliai nuo CCF? Pagyvensim, pamatysim. Mes tik norėtume priminti, kad socialinio teisingumo įstatymas yra paskelbtas Kalno Pamoksle daugiau kaip 18 šimtmečių prieš Marksą, kad jis buvo skelbiamas jau bažnyčios tėvų, o mūsų laikams pritaikytai yra suformuluotas garsiosiose Rerum Novarum ir Quandragesimo Anno ir dar kitose enciklikose. Marksizmo "mokslingumas" dabar po 100 metų atrodo juokingas ir jau atmetamas. Jei mūsų socialistai jau dabar perprastų naujas sroves, pajėgtų nelaukti 50 metų, kaip pas mus įprasta, mūsų visuomeninei raidai tikrai būtų į sveikatą. Deja, pas mus dažniausia bent 50 metų lieka tiesa, kas kitur jau išgyventa ir pasenę. Ir čia greičiausia teks laukti naujos kartos socialistų vadų.

A. Grybas.

Darbo rūmai Kaune

Perdaug svetimybių mūsų kalboje

Š.m. gegužės 4 d. "Dirvoj" Pranas Skardžius vanoja čikagietį A. R., nurodydamas: "senosios kartos nemokyti ar neišsilavinę amerikiečiai lietuviai, kaip ir Lietuvos paprasti kaimiečiai, supranta tik paprastus lietuviškus žodžius" ...

Ne tik paprastuomenė, bet ir mokslus ėjusi visuomenės dalis randa, kad perdaug svetimybių mūsų kalboj ir galima būt apsieit su daug mažesniu jų vartojimu. Ir dėl visa to nemaža kaltės krenta mūsų kalbininkams (žinoma, ne visiems), kurie vieton ieškoję daugiau lietuviškų pakaitalų, kiekvieną naujadarą nepalankiai sutinka, o, tur būt, labiausiai kaltas bus K. Bizausko "Lietuvių Literatūros Teorijoj" nuvertintas "purvabridis", kurį, palietus naujadarų klausimą, tuojau primena kiekvienas kalbininkas. Nors kas čia būtų bloga, kad ir tas nelemtas purvabridis būtų vartojamas — juk grynas lietuviškas žodis. Beabejo, kiekviena naujenybė keisčiau atrodo, bet ilgainiui tas keistumas išnyksta. (Tik purvabridis, berods, reiškia ne kaliošą, bet darbą, iš viso gyvenimą lietingu, purvo pilnu laiku arba tokį metą — Red.).

Teko kalbėtis su asmeniu, kuris pasakoja, kaip arkivyskupas Karevičius vijo lauk iš bažnytinės kalbos "griekus", "peklas" ir tt. Sako, tada buvęs didelis nepasitenkinimas, bet šiandien jie jau iš lietuvių kalbos išguiti ir tik mūsų garbingojo ganytojo dėka. Tada kam savintis dėl šių žodžių nevartojimo nuopelnus kalbininkams?

Ne tik A. Vireliūnas su savo gintara (nuo gintaro, o "elektra" kaip tik graikiškai reiškia gintarą) ir kit. kratėsi nuo svetimybių, bet visa eilė mūsų šviesuolių, kaip prof. S. Sužiedelis, Dabušis ir kit. yra davę daug gražių lietuviškų pakaitalų.

Štai maldaknygėje, kurios kalba taisyta vieno mūsų kalbininko, palikta net "Tėve mūsų" (vieton "Mūsų Tėve") ir tt. Tad kam primygtinai kibti prie kiekvieno bemaž naujadaro, jei tokie paprasčiausi, kurie labiausiai taisyklingumo reikalauja, dalykai pakenčiami. Dėl to senieji ateiviai pagrįstai atsikerta: "Jūs primetat mums anglicizmus, bet žiūrėkit, ką jūs padarėt su lietuvių kalba — ten knibždėte knibžda daugybė kitų svetimybių, net nesugebėta slaviškas žodis "ponas" pakeisti. Tas pats su "bažnyčia". Kai arkivyskupas Skvireckas bando pakeisti "eklezija", tai kalbininkai priešinasi: girdi eklezija negalima, o šventykla per siaura tt. Tai kas, kad pilnai nesupultų — įsiprasmins: ne visur kalba supuola su logika.

Prof. Pr. Skardžius sako: "kraštutinis lietuviškumas yra tiek pat žalingas lietuvybei, kaip ir visiškas apsileidimas, pasidavimas svetimai įtakai".

Bet ar ne perdaug turime kalbininkų legalizuotų svetimybių? Juk nuo kraštutinio lietuviškumo tauta nežus, o pasidavimas svetimai įtakai reiškia jos mirtį.

Lietuvių tautoj niekuomet nebuvo perdaug lietuviškumo, bet atvirkščiai, jo kaip tik stokavo, ir pasekoj, tur būt, mūsų tauta davusi daugiausia nutautėjusių, kurie yra žuvę mūsų tautai.

Vytautas Vygaudas.

Red. pastaba: Straipsnį spausdiname kaip įrodymą, kad lietuviškoji visuomenė savosios kalbos grynumu sielojasi, tačiau mums atrodo, kad diskusijų keliu pageidaujamų vaisių atsiekti negalima. Naujus žodžius kuria ar naujoms sąvokoms prifaiko ištraukę iš kalbos aruodų užkampių senuosius ne kalbininkai, bet kūrėjai. Kalbininkų reikalas tik pasakyti ar naujadaras atitinka kalbos dvasiai bei dėsniams. Naujadarų turi pasirodyti tūkstančiai, kad įsitvirtintų bent šimtinė.

C. Vakarinė Technikos Mokykla

Bendros žinios

Ši didžiausia Kanadoje vakarinė technikos mokykla yra Toronte, Lippincott ir Harbord gatvių kampe (netoli Bathurst Harbord), telef. ME 2426. Ją išlaiko Toronto miesto savivaldybė. Tokio pat tipo tik mažesnės yra Toronte dar dvi mokyklos: viena vakaruose, netoli High Park, o kita rytuose, Danforth. Vieneri mokslo metai trunka šešis mėnesius, nuo spalio pradžios iki kovo pabaigos. Daugumas dalykų turi trijų metų kursą, tačiau yra ir trumpesnių. Darbas vyksta vakarais nuo 7.30 iki 9.30. Mokestis už mokslą visam sezonui 5 dol.

Priimami mokiniai visokio išsilavinimo. Dažniausiai čia mokosi baigę 8 metų pradžios mokyklą. Tremtiniams jokių apsunkinimų nėra. Jei tik sugeba kursą sekti, tai ir tvaroj. Šiais mokslo metais darbas pradedamas spalio mėn. 2 d., pirmadienį, o užrašymas pradedamas mokykloje nuo rugsėjo m. 27 d. 7 val. vakaro.

Pereitais mokslo metais šią mokyklą lankė apie 200 lietuvių. Manantiems mokytis šiemet, patarčiau ateiti registruotis pačią pirmąją dieną ir užimti vietas eilėje žymiai prieš 7 val.

ŠIEMET DĖSTOMIEJI DALYKAI

I. Architektūros ir braižybos skyrius

Architektūra. Statyba. Cemento darbai. Braižymas. Šildymas ir ventiliacija. Statybinis dažymas. Projektavimas. Mėlynasis braižymas.

II. Chemija.

Bendroji chemija. Organinė chemija. Analizės. Galvanizavimas (electroplating). Stiklo išdirbimas. Fotografija. Dažų technologija. Muilo technologija. Drabužių valymas (dry cleaning).

Meno skyrius

Meno pagrindai. Paišymas. Braižymas. Pritaikomoji meninė braižyba. Iliustravimas. Fasonų braižymas. Puodininkystė ir meniniai molio darbai. Dailusis rašymas. Graviravimas. Dailieji medžio darbai. Lėlių darymas. Meninis dekoravimas.

IV. Siuvimas

Siuvimas bendrasis. Vaikų apranga. Baltinių siuvimas. Skrybėlaičių gamyba. Suknelės. Paltai. Kostiumai. Braižymas ir modeliavimas. Mezgimas. Siuvimo mašinų valdymas.

V. Namų ruoša

Bendroji namų ruoša. Valgių gaminimas. Kepimas. Prieskonių paruošimas.

VI. Anglų kalba

Pradžiamokslis (basic English). Anglų kalbos kursai pagal įvairias programas: pradžios mokyklos, žemesniųjų gimnazijos klasių, aukštesniųjų gimnazijos klasių. Aukščiausias kursas su viešo kalbėjimo (paskaitų) praktika.

VII. Fizikos ir elektros skyrius

Elektra. Elektronų fizika. Radio (siųstuvai ir priimtuvai). Telefonas. Rentgenas.

VIII. Matematikos skyrius

Bendroji matematika. Elektros matematika. Chemijos matematika. Radio matematika. Mechanikos matematika.

IX. Statybos vidaus įrengimai

Medžio darbai (woodwork). Vidaus medžio įrengimai (carpentry and cabinet making). Skarda. Vandentiekio ir kanalizacijos darbai (plumbing).

X. Spaustuvės skyrius

Rinkimas (printing). Spausdinimas (presswork). Monotipas. (Pastaba — linotipo nėra).

XI. Jėgainių inžinerija

Jėgainių inžinerija. Elektros įrengimai. Hydro. Šaldytuvai ir ventiliacija. Dyseliai. Elektros jėgainės.

XII. Mašinerija

Motorų mechanika. Šveicavimas. Laikrodininkystė. Mechanika (machine shope). Plastikos darbai.

Pastaba: šiame skyriuje paruošiama valstybiniams šių specialybių egzaminams: motorų mechanikų, šveicavimo, dyselių mechanikų.

XIII. Gimnastika ir plaukimas moterims

XIV. Drama ir opera

Baigiant dar norėčiau priminti, kad ši mokykla ruošia amato meisterius, bet neturi bendrojo lavinimo dalykų. Todėl ją baigus negalima patekti į universitetą. Smulkų šių mokslo metų paskaitų ir darbų tvarkaraštį paliėku "TŽ" redakcijoje.

A. Rinkūnas.

Kun. S. Kulbis lanko lietuvius

Kun. S. Kulbis pradeda naują kelionę lankydamas lietuviškas kolonijas, kur nėra lietuvio kunigo.

Rugsėjo 10 d. kun. Kulbis bus ir atlaikys lietuviams pamaldas Edmontone, Alta., rugsėjo 17 d. — Calgary, rugsėjo 24 d. — Lethbridge. Kitų vietų lankymo datos dar nenustatytos.

Winnipeg, Man.

Naujas Dvasios Vadovas

Virš 1 metų išbuvęs Winnipege Tėvas Pliacidas Barisa, OFM, išvyksta į JAV. Į jo vietą atvyksta iš Pittsburgo, buv. "Liet. Žinių" redaktorius Tėvas B. Mikalauskas, OFM.

Tautos šventės minėjimas

numatytas rugsėjo 10 d., dėl susidėjusių aplinkybių, nukeliamas vėlesniam laikui — rugsėjo 17 d.

Šv. Mišios bus 11 val. St. Paul College koplyčioj. Paskaita ir meninė dalis 7 val. vak. Lietuvių Klubo patalpose 24$ Manitoba Ave.

KLB Winnipego Apyl. K-tas.

Atvyko lietuvių iš Danijos

Į Wpg. apylinkes cukrinių runkelių darbams atvažiavo kelios lietuvių šeimos iš Danijos.

Dabar jų gyvenimas yra gana sunkus nes šeimas turi išlaikyti dirbantieji, kuriems darbų ne visuomet yra. Tėvo Pliacido OFM rūpesčiu dalis vyrų atvyko dirbti į Winnipegą. Vykdami į Kanadą jie pasirašė sutartį 2 metams. Mūsų konsului tiktų išsiaiškinti valdžios įstaigose ar gali b-vės taip ilgam terminui versti pasirašyti sutartis, nes parašai buvo gauti jau lipant į laivą.

Susilaukė 6-to vaikučio

Pp. Bartininkai susilaukė šešto vaikučio. Motina ir sūnelis jaučiasi gerai. Reikia džiaugtis, kad ir seniau čia gyvenanti lietuvių šeima yra taip gausi.

Gražus piknikas

Rugpiūčio 20 d. sunkvežimiu būrys lietuvių lankėsi netoli Wpg. esančiame p. Žulio ūkyje. Malonus šeimininkas svečius labai vaišingai priėmė ir nuoširdžiai jais rūpinosi. Piknikas visą laką buvo filmuotas. Pakely buvo sustota prie Lac du Bomet ežero iš kurio aerodromo kas norėjo galėjo paskraidyti hidroplanais. Pikniką kiek sutrukdė į vakarą pradėjęs lyti lietus.

Iš lietuviškojo pasaulio

VOKIETIJA

Emigruojančių stovyklos

Pertvarkius tremtinių gyvenimą emigruojantieji nuo neemigruojančių atskirti, sutalpinti atskirose stovyklose.

Anglų zonos emigruojantieji sutalpinti Diepholz ir Luebeck stovyklose. Palikta veikti Wentorf pereinamoji stovykla.

Amerikiečių zonos emigruojantieji sutalpinti Muenchen, Augsburg, Ludwigsburg ir Butzbach stovyklose.

Muenchen pereinamoji stovykla tebėra buvusių Funk kareivinių patalpose. Ten yra ir visų emigracija besirūpinančių organizacijų skyriai, NCWC, CWS ir kiti, o taip pat JAV ir Australijos konsulatai, CIC bei INC skyriai.

Esant Funk kareivinėms perpildytoms, tremtinių dalis apgyvendinama Warner kareivinių stovykloje, kuri liks iki emigracinės schemos pabaigos. Iš Muencheno pereinamos stovyklos kiekvienu transportu į JAV išvyksta 10-20 lietuvių tremtinių.

Delmenhorsto pereinamoji stovykla — paskutinė stovykla emigruojantiems į Australiją

Tarp Bremeno ir Oldenburgo, maždaug pusiaukely, yra labai gražus miestelis Delmenhorst, kuriame matosi įvairių tautybių bei rasių žmonių. Niekas į juos nekreipia dėmesio, nes jau įprato vietiniai žmonės juos matyti. Čia yra, jau metus veikianti, pereinamoji stovykla į Australiją. Joje telpa apie 6000 emigrantų. Stovykla nėra pilna. Laivai į Australiją plaukia retai vos trys ar keturi laivai per mėnesį. Paskutiniu laiku emigrantai turėjo ir ilgiau palaukti. Administracijoje — anglai, vokiečiai, latviai, lenkai, ukrainiečiai. Lietuvių kaip ir nėra. Vienas p. Kuraitis su savo šeima čia tebegyvena. Anksčiau buvo vietinė NCWC, kuriai vadovavo p. Krygeris ir talkininkavo p. Kuraitis. NCWC čia daug pagelbėjo visiems emigrantams, šelpdama maistu, rūbais bei apavu. Vėliau NCWC, siaurindama etatus, Delmenhorsto skyrių uždarė. Stovykloje gyvenimas nėra blogas. Maistas paskutiniu laiku pagerėjo. Įrengtos skaityklos, suorganizuoti privalomi anglų kalbos kursai, ruošiami pasirodymai, rengiamos įvairios sporto rungtynės gerokai sutrumpina ilgą emigracijos laukimo laiką.

Lietuviška spauda reguliariai aplanko iš Grohno pereinamosios stovyklos. Yra čia "Draugas, Tėviškės Žiburiai, Tremtis, Dirva, Nepriklausoma Lietuva, Žvaigždė, Laiškai Lietuviams, Darbininkas. Neseniai didelę dėžę knygų bei devocijonalijų paaukojo Vyr. Sielovados Tvarkytojas kun. kan. F. Kapočius.

Religiniais ir lietuviškais reikalais rūpinasi kas savaitė ir dažniau iš Grohno atvykstąs kun. V. Šarka. K.V.Š.

D. BRITANIJA

Bradford

Vietos lietuvių choras, diriguojamas Vl. Čižiko, visą laiką įtemptai dirba. Lietuvių pamaldų metu jis gieda net Mišių dalis ir žavi maldininkus.

Pastaruoju metu choras aplankė Scriven lietuvių vyrų stovyklą ir savo giesmėmis pavairino pamaldas. Gėrėjosi ne tik lietuviai, bet ir anglai, prašydami dažniau lankytis šiose apylinkėse.

Ateityje choras planuoja aplankyti Rochdales lietuvių koloniją.

— Bažnytinis komitetas, vertindamas geros spaudos reikšmę, pakvietė neseniai Bradforde įsikūrusį žurnalistą Balį Brazdžionį platinti spaudą, kad vietos ir apylinkės žmonės lengviau ja apsirūpintų.

B. Brazdžionis yra pakviestas būti "Tėviškės Žiburių" savaitraščio įgaliotiniu D. Britanijoj. Jo adresas: 24, Reginald Str., Bradford, Yorks.

— Lietuvių Mokykla nė vasaros metu nepertraukia darbo. Dabartiniu metu ją lanko apie 30 vaikų ir dirba penki mokytojai ir kapelionas. Vaikai mokomi tikybos, lietuvių kalbos, istorijos, geografijos ir dainų.

Savo metinės šventės metu Lietuvių Mokyklos mokiniai, mokytojų padedami, surengė vakarą. Suvaidino J. Kuzmickio 4 paveikslų scenos vaizdelį "Mažasis Didvyris", pašoko tautinių šokių ir padeklamavo eilėraščių.

Lietuvių Mokyklą išlaiko Lietuvių Katalikų parapijinė Bendruomenė ir vietinis Lietuvių Sąjungos skyrius. Neseniai skyriaus valdyba Mokyklos knygynėliui organizuoti paaukojo 8 svarus.

— Bradforde jau apie 60 lietuvių įsigijo nuosavus namus. Paprastai už namus įmokama tik dalis pinigų, o kitą paskolina specialūs bankai. Tokiu būdu vietos lietuviai jau nesiskundžia butų trūkumu. Sunkiau yra skaitlingesnėms šeimoms, kurių namų savininkai kratosi.

Apytikriais daviniais Bradforde gyvena apie 400 lietuvių. Beveik visi dirba tekstilėje ir savo darbu nesiskundžia. Inž. N. Martinka gavo darbo savo specialybėje.

Girdėti, kad nuo ateinančių metų pradžios visi imigrantai, išgyvenę Anglijoje 3-jus metus, teisių atžvilgiu bus sulyginti su anglais.

PRANCIŠKONŲ PASKYRIMAI

Pranciškonų Šv. Kazimiero Provincijos Tarybos posėdyje rugpiūčio 3 d. padaryti nauji paskyrimai: Tėv. Benvenutas Ramanauskas, OFM paskirtas į Pranciškonų vienuolyną, Bridgeville, Pa; Tėv. Steponas Ropolas, OFM į Kennebunk Port, Me.; Tėv. Jonas Adomavičius, OFM į Kennebunk Port, Me.; Tėv. Aleksandras Žiubrys, OFM į Kennebunk Port, Me.; Tėv. Jonas Dyburys OFM į Kennebunk Port, Me.; Tėv. Kęstutis Butkevičius, OFM į St. Catharines, Ont. Kanada; Tėv. Placidas Barisa, OFM iš Winnipeg, Manitoba į Kennebunk Port, Me.; Tėvas Barnabas Mikalauskas, OFM į Winnipegą, Man. Kanada, rūpintis lietuvių dvasiniais reikalais.

Welland, Ont.

KLB Welland Apylinkės LO K-as rugsėjo 9 d., šeštadienį, 4 val. pp. rengia Tautos šventės minėjimą ir šokius po stogu. Minėjime laukiamas Lietuvos generalinis konsulas Kanadoje p. V. Gylys.

Minėjimas ir šokiai įvyks St. Stephan Hall East Main St. — Fort — Robinson Rd., kur pernai buvo Joninių gegužinė. Važiuoti: į rytus nuo Wellando apie 1 mylią.

Wellando Apylinkės LOK.

Šuolis per Atlantą

(Tęsinys iš praeito nr.)

Prancūzijos lietuviuose pastebima, kad ir nevisur, pagirtino lietuviško užsispyrimo. Pav. Ž. Kolba, dailininkas, gyvenąs toli nuo Paryžiaus, nepagailėjo nei lėšų, nei laiko atvykti Paryžiun ir čia pas lietuvių kapelioną parengti dukrelę pirmajai Komunijai. Jis suorganizavo lietuviams savo kolonijoj rekolekcijas, Liet. Savišalpos Dr-jos skyrių ir kt. Iš viso, šitokių žmonių pastangomis dabar laikosi visas tremtinių dvasinis ir kultūrinis gyvenimas.

Dvi naktys Liurdui

Atsisveikindamas su Europa negaliu atsispirti pagundai aplankyti Liurdą. Mano laivas "Samaria" išplaukia rugpiūčio 4 d. Turiu dar tris dienas laiko. Sėdu į naktinį traukinį ir rytą jau Liurde — reikėjo net 13 val. Nuskubu bazilikon, kur nuolat pilna maldininkų. Pirmas sutiktas kunigas buvo airis, kuris buvo toks malonus ir mano laikomai šv. Mišių aukai asistuoti. Tai buvo mano sudiev Europai. Atsisveikinau su ja, kad grįžčiau tokion Europon, kurioj Lietuva bus prisikėlus.

Įspūdingiausia vieta — Marijos apsireiškimų grota. Ties ja nuolat stoviniuoja minios žmonių. Stovi visi labai pagarbiai, tyliai, susikaupusiai. Žvakių ir gėlių prinešama vežimai. Grotoje sukabinti ir nuostabių pagijimų ženklai, kurių čia tiek daug ir tai įvairiausių. Tai žmonių dėkingumo ir menkumo liudininkai. Čia pat ir Liurdo šaltiniai, kur paneriami ligonys, Čia jų visuomet pilna: nuo ryto iki vakaro. Jei yra organizuota maldininkų kelionė, ligoniams skiriamas specialus laikas.

Mano buvimo metu atvyko iš Belgijos labai skaitlinga maldininkų ekskursija — flamų, kurie užpildė beveik visą aikštę. Procesijos metu meldėsi visi įtikinamai, tvirtai ir nuoširdžiai. Mačiau kaip gydytojų kolegija lydėjo šv. Sakramentą, kuriuo buvo laiminami ligonys. Tarp jų atpažinau Dr. Leurier, kuris Liuveno un-to studentams bei profesoriams prieš porą metų tyrimus. Ėjo jisai labai susikaupęs, pamaldžiai ir stebėjo kiekvieną ligonį.

Žiūrint į tas maldininkų minias nejučiomis prisimena konvertitas J. K. Huysmans, parašęs eilę raštų. Savo knygoj "Les foules de Lourdes" aprašo savo išgyvenimus su nuostaba, kurią sukėlė jame tos maldininkų minios. Antras žymus Liurdo konvertitas med. Dr. Alexis Carrel savo dienoraštyje, kuris buvo paskelbtas 1949 m., prisipažįsta: "Mano gyvenimas buvo dykuma, nes aš Tavęs, Viešpatie, nepažinojau. Leisk, kad nežiūrint rudens pražystų dykuma; kad kiekviena minutė dar likusių mano gyvenimo dienų Tau būtų pašvęsta. Aš nieko daugiau netrokštu kaip tik Tavo malonės. Kad būčiau Tavo rankose kaip dūmas vėjo nešamas".

Aplankiau pagijimų konstatavimo biūrą, kurio vicepirmininkas mielai papasakojo apie savo darbus. Praėjusiais metais buvo konstatuota apie 80 naujų išgijimų. Jie yra tiriami gydytojų kolegijos, perduodami patikrinti antrai gydytojų komisijai Paryžiuje ir natūraliai neišaiškinami pagijimai perduodami bažnytinei komisijai.

Biūras turi savo modernius aparatus, kuriuos dovanojo olandai ir amerikiečiai. Įrengta salė gydytojų posėdžiams, kur visų akivaizdoje tiriami nuostabūs pagijimai. Ypač stengiamasi išvengti apgaulės bei pseudoligonių, kurie kartais būna atsiunčiami prieštikybinių organizacijų. Šalia aikštės įrengta ligonių prieglauda, kur slaugomi ligonys — maldininkai. Ten nevalia vartoti jokių vaistų: Liurde ligonis turi visiškai atsiverti antgamtiniam veikimui.

Perėjau paskutinį kartą per Liurdo šventąją aikštę ir išėjau pro vartus, kuriuos saugoja speciali policija. Ji žiūri, kad visų laikysena būtų rimta, pav., moterys neįleidžiamos be galvos apdangalo, vyrai sportinėj uniformoj ir pan.

Liurdo įspūdį gerokai gadina baisiai gausios devocijonalijų ir suvenirų parduotuvės, kurios ikurioi maginą praeiti pravėdinti kišenę. O jau šventųjų vardų čia net mirga: krautuvės, restoranai, viešbučiai turi šventųjų vardus!

Per Atlantą

Paaukojęs **Liurdui dvi naktis** ir vieną dieną grįžau Prayžiun, o iš čia specialiu traukiniu atgabeno mus į Le Havre, kur laukė mūsų "Samaria". Laivas gana didelis — 20.000 tonų, anksčiau gabenęs kariuomenės dalinius, o dabar vėl tarnauja civilinei visuomenei, kurios čia prisirinko apie 1500 plius 200 įgulos narių. Veidai labai įvairūs tiek dvasine, tiek fizine, tiek finansine prasme. Matyti nemažai anglų, amerikiečių, olandų, italų, žydų, kanadiečių, prancūzų, estų, latvių, rumunų ir trys lietuviai (Jasudavičius ir Palionis). Dalis publikos — turistai, grįžtą į JAV ir Kanadą. Jiems laivas nelabai patinka, nes teikia nedaug patogumų: nėra vienučių, reikia miegoti kambariuose po 15-20 asmenų. Yra tik ribotas skaičius kambarių po keturis asmenis ir jie kainuoja 11 dol. brangiau. Šiaipjau kitiems keleiviams "Samaria" pasirodė patogus laivas ypač tuo, kad nėra klasių: visi keleiviai traktuojami vienodai, galima vaikščioti po denį kur nori ir kada nori. Ta laisve visi buvo patenkinti ypač saulėtom dienom. Sociologijos profesrius M. Clement iš Quebeco gėrėjosi laivo visuomene, kuri bent išoriškai nebuvo skirstoma klasėmis ir turėjo laisvių minimumą. Prie šitos draugystės jungėsi vienas rumunų profesorius biologas, Brno un-to prof. Billaudeau ir kt.

Daugumas keleivių — imigrantai: kraustosi žmonės naujon žemėn, nes Europoj jiems perankšta. Italai, olandai traukia užjūrin su gausiomis šeimomis, su visa manta. Visi turi daugiausia technikinį pasirošimą.

Laive buvau vienintelis kunigas. Rytais buvo galima laikyti šv. Mišias bibliotekos patalpoj. Kiekvieną kartą išdalindavau 15-20 komunijų. Dalyvių prisirinkdavo iki 50, o sekmadienį buvo apie 100. Sekmadienį sirgo daug keleivių, nes laivą stipriai supė. Ir prie altoriaus buvo gana nelengva laikytis: viskas siūbavo. Šiaipjau šiokiadieniais žmonės dažnai kreipdavosi į mane kaip į kunigą; teko eiti laivo katalikų kapeliono pareigas. Net ir nekatalikai kartais kreipdavosi, nes nebuvo kito dvasininko. Jauste jaučiau kaip kunigas daugelio yra vertinamas, kaip reiškiamas jam pasitikėjimas.

Iš daugelio pasikalbėjimų su keleiviais galėjau patirti, kad Lietuva visiems žinoma. Pokalbininkai pirmiausia domėdavosi iš kur esu. Ir kai išgirsdavo "Lithuania", netekdavo daug aiškinti. Žiūrėk vienas pažįsta lietuvį generolą, kita turėjusi lietuvaičių namų tarnyboj ir t.t.

O Canada! Our home!

Paskutinę kelionės dieną susijaudinimas laive ėmė kilti: tuoj būsime Kanadoj, kurios krantus matome jau nuo ankstyvo ryto. Ties Father Point įlipo laivan Kanados muitinės valdininkai ir tuoj pat ėmėsi darbo. Pirmiausia kvietė amerikiečius ir kanadiečius, o vėliau ateivius. Quebece prisistatė ir IRO atstovas, kuris davė reikalingas informacijas ir traukinių bilietus. Prasidėjo eilė formalumų, kurie truko visą pusdienį. Daugiausia žmonės užkliuvo muitinėj, kurios valdininkai gana kruopščiai rausėsi po lagaminus. Mano lagaminą netikrino: užteko žodinio pareiškimo.

Pagaliau Kanadoj! Ateivių veidai nušvito: tempia savo sunkius lagaminus su pasitenkinimu. Du specialūs traukiniai laukia keleivių, kuriuos jie išsodins milžiniškuose Kandos plotuose. Vaikščioju po peroną užkalbindamas pažįstamus. Štai senutė primenanti lietuviška mamą; pasirodo, esanti iš Treuburgo, Rytprūsiuose. Čia pat prisistato kažkoks nepažįstamas ir užkalbina prancūziškai. Ogi tai lietuvis Vabuolis iš Quebeco. Tai pirmas sutiktas lietuvis Kanadoje. Po jo sutinku Rubiną su grupe ukrainiečių, kurie atėję aplankyti tremtinių mažu laiveliu atplaukusių į Kanadą (nelegaliai). Esą jie sustoję toliau ir mes negalėjome jų pamatyti.

Traukinys neša mus Kanados gilumon, tos Kanados, kuri daugiui tampa antroja tėvyne. Čia tiek erdvės, čia taip platu, čia tiek laisvės! Išlipęs europietis teiraujiesi kur čia registruotis, kurioj nuovadoj — pasirodo nieko nereikia: gyvenk, dirbk ir gerbk laisvę, o laisvė pagerbs tave.

P. S.

Belgijos lietuvius reikia perkelti Kanadon

Išbuvęs Belgijoje ketvertą metų ir dirbęs su jais kaip kapelionas noriu atkreipti gerb. tautiečių dėmesį į tai, kad Belgijos lietuviai gyvena nepavydėtinai. Daugumas yra priversti dirbti anglių kasyklose, kur darbas yra labai sunkus, įvyksta daug nelaimių. Žmonės gyvena barakuose jau treti metai. Nematyti jokio pagerėjimo.

Būklę dar pasunkino paskutinieji politiniai įvykiai Belgijoje. Žmonės emigruoja iš ten kur pakliūva. Daugelis norėtų persikelti Kanadon, turi susitaupę ir kelionpinigių, bet negali gauti vizos neturėdami giminių arba kvietėjų — sponsorių. Kas galėtų pagelbėti, temalonėja kreiptis į: Rev. J. Aranauskas, S.J. 15, rue Ferer, Mons — H, Belgium.

Dr. Pr. Galdamavičius.

IŠ ANAPUS

Kas dirba mokslo įstaigose?

Vilniaus universitete dirba mokslinį darbą šie profesoriai: Zigmas Žemaitis, Slavėnas, Brazdžiūnas, Horodničius, Petras Katilius, Jucys, Matulis, Kaikaris, Daukša, Ivanauskas, Dalinkevičius, Kaveckas, Sleževičius, Minkevičius, Snarskis, prorektorius Stepas Jankauskas, Girdzijauskas, Kairiūkštis, Šopauskas, Laucevičius, Gulbinas,, Barisa, Indrašius, Marcinkevičius, Pakanaitis, Runkevičius, Dzidas Budrys, rektorius Jonas Bučas, Petras Šalčius, Dagys, Ragevičius, Šalkauskas, Konstantas Jablonskis, Bulavas, Žeruolis, Balčikonis, Žiugžda, Putinas-Mykolaitis, Vabalas-Gudaitis, Ignas Jonynas, Korsakas Radžvilas ir kt.

Konservatorijoje dėsto šie profesoriai: Stalininės premijos laureatas prof. Balys Dvarionas, Antanas Račiūnas, LTSR liaudies artistas Kipras Petrauskas, Kačanauskas, Vainiūnas, Antanas Sodeika, Galkauskas, Karnavičius (sūnus), Smilgaitė-Dvarionienė, Stalininės premijos laureatas Jonas Švedas, Konradas Kaveckas, Bieliūnas, Martinonis, Gaudrimas ir kt.

Vilniaus valstybiniame dailės institute dėsto šie profesoriai: Vytautas Jurkūnas, Antanas Gudaitis, Petras Aleksandravičius, Vytautas Palaima, Napoleonas ir Algirdas Petruliai, Mečys Bulaka, Jonas Kuzminskas, Liūda Vaineikytė, profesorius Galaunė ir kt.

Kauno universiteto profesūros eilėse yra šie dėstytojai: akademikai — Purėnas, Lašas, Mažylis; nariai korespondentai — Vasiliauskas, Indriūnas; profesoriai — Juodelė, Mošinskis, Kupčiūnas (jis ir universiteto rektorius), Baršauskas, Šiaulys, Janickis, architektai — Stulginskis, Sčesnulevičius, Verbickas, Belinskas, Lukošaitis, docentai — Matulevičius, Januškevičius, Jaržemskis, Kaulakis, Kaunas, Vidmantas, Sližys ir daugelis kitų.

Kauno Žemės ūkio akademijoje profesoriauja: A-jos rektorius Matas Mickis, akademikas Jonas Krikščiūnas, narys korespondentas Ruokis, prof. Kondratas, docentai — Sklėrius, Bulavas, Navardaitis, Mastauskis, Petraitis, Juozapavičius, Čepinskas ir kt.

III LTSR Veterinarijos akademijai vadovauja docentas Čygas.

IV Kauno Valstybiniame Taikomosios ir Dekoratyvinės dailės institute dėsto: Stalininės premijos laureatas Juozas Mikėnas, Žmuidzinavičius, Ušinskas, Strolis, Rimtas, Kalpokas, Tarabilda, Pundzius ir kt.

V Valstybiniame Kūno Kultūros institute pedagogų tarpe pažymėtini Žilevičius, Kišovas, Klimas, Dzindziliauskas, Vietrinas, Anikionis (TB:1950.III.20) E.

Rusifikacijos organas

Jau kelinti metai Vilniuje, greta "Tiesos", leidžiamas dienraštis vardu "Sovietskaja Litva", rusų kalba, kaip Lietuvos komunistų — bolševikų partijos LT SR aukščiausiosios tarybos ir ministerių kabineto organas. Laikraštis įkurdintas Komunarų gatvėje Nr. 3, kur turi savo didžiulę spaustuvę. Jį redaguoja A. I. Anuškin, drauge su kitais Lietuvos kolonistais rusais. Iš jo skilčių, daug daugiau kaip iš lietuvių kalba leidžiamų komunistų laikraščių, galima pažinti tikrąjį dabartinį Lietuvos, ypatingai Vilniaus miesto vaizdą. Vilnius gerokai surusintas, ir "Sovetskaja Litva" jokiu būdu neslepia šio fakto.

Sovietiška tvarka

"Sovietskaja Litva" užsipuola drg. Gurevič, Vilniaus miesto vykdomojo komitet valdininką, kuris visiškai nesirūpinąs gatvių apšvietimo reikalais. Taip Kernavės, Širvintų ir Rudnios gatvės visiškai neturinčios elektros šviesos. Tuo reikalu pareiškimas draugui Gurevič buvęs paduotas jau 1949 m. rugpiūčio mėnesį. Po keleto mėnesių vėl pakartotas. Drg. Gurevič atsakęs, kad nėra laidų. Tik sausio mėn. Gurevič pranešęs, kad laidai gauti ir po 10 dienų gatvėse būsianti šviesa. Deja, slenka jau mėnesiai, o vilniečiai vis turį vaikščioti tamsiose gatvėse.

Nemoko "politgotovkos"

Grežpelkių apylinkė Piktupėnų valsčiuje, Pagėgių apskr., visų esanti užmiršta. Nei jaunimo, nei šiaip jau gyventojų niekas nemokąs "politgotovkos". Kalta dėl to esanti Stasė Ramanauskienė. (Sov. L.)

Lietuvos žvejų vadovai

Lietuvos žvejų profesinei sąjungai ir partinei organizacijai vadovauja šie asmenys: Zachriajevas, Legov, Malaško, Basinin, Burmistrova, Nikifor. Kitas žuvų tresto darbuotojas N. Šurov kritikuoja jų darbą, pažymėdamas, kad per dvejus metus tebuvęs sušauktas vos vienas partinis susirinkimas. (Sov. L. Nr. 73-1950).

Siūlo praplėsti Vilniaus parką

"Sovietskaja Litva" bendradarbis E. Gerasimov siūlo didžiausią Vilniaus miesto parką "Zakret" praplėsti, įjungiant į jį Gedimino Pilies kalną. Pagrindinis įėjimas, minėto ruso nuomone, turėtų būti iš Pilies aikštės.

EILĖRAŠČIAI IŠ LIETUVOS

Žilvinas

PARTIZANEI

Atsimenu baltais drabužiais obelaitės,
Lyg seserys dažnai su tavimi kartu...
O tu buvai maža, be rūpesčių mergaitė
Ir broliams pradalgiais atnešdavai pietų.
Kvepėjo apyniai ir dūzgė tėvo sodai.
Ne sniegena, tai tu tarp avilių.
Ir visa žemė tau šviesi šviesi atrodė
Su tolimu dangum ir baltu berželiu.
Prie motinos glaudeis jos rūpestis saldžiausias.
Padėjusi ramiai jai galvą ant peties,
Nedrįsdavai akių pakelti ir paklausti.
Ko krūpčioja drugiai ir žvaigždės virš nakties.
Rytuos ir vakaruos ugnis ir kraujas degė,
Ir blaškės jovarai, ir buvo neramu.
Atslinko debesys į tėviškę kaip vagys
Ir krito pašauti balandžiai prie namų.
Į tavo tėviškę atėjo rūstūs žmonės,
Ir užpūtė jaukias sodybų liepsneles.
Blizgėjo durtuvai ir kniubo vyrai kloniuos,
Ir varė tremtinius takeliais ir keliais.
Tada tu išėjai ieškoti savo brolių.
(Kaip pasakoj maži kad skaitėme kadais...)
Dar paskutinį kart paglostei kiemo žolę,
Dar pašaukei gėles išeidama vardais.
Čia broliai eidami prisiekė, kad nelaisvėj
Negrįš, ir neužgaus gimtų namų širdies.
Ir tu čia pasakei: negrįšiu, nepareisiu,
Kol obelys laisvai po langu nežydės.
Ne skausmą braukdama, tik rasą nuo atolų,
Ėjai tu į tamsius ir didelius miškus.
Ir vėl lyg pasakoj, tau ieškant savo brolių
Berželių vainike gegutė užkukuos.
Tu brolius atradai ir šventą laisvės auką
Prisiėmei drauge su tūkstančiais kitų,
Tyliai ištarusi: mane Dangus jau šaukia,
Aš, broliai, išeinu... Už laisvę mirt saldu...
...Palaistykit gėles... Tu jas krauju pagirdei
Ir žemė niekados gėlių tau negailės.
Tėvynei atidavus savo jauną širdį,
Tu būsi jos keliuos gražiausioji gėlė.

Kariūnas

MANO DALIA

Toks melsvas vakaras, paskendęs pusnyse.
Ir krinta sniegas, o toks lengvas, toks purus.
Kur eisime šį vakarą, jaunyste mano.
Jei šiam pasauly artimo tau nieko neturiu.

Jei nėra nieko, kas šį vakarą priglaustų,
Kas pasitiktų vienu nuoširdžiu žodžiu.
Tik verkia vėjas, lyg kapuos vėlė klajūnė,
Ir jo raudoj aš savo sielvartą girdžiu.

Kur eisime šį vakarą, jaunyste mano,
Jei šiam pasauly artimo mums nieko nebėra.
Tik juodos naktys — seserys klajūno partizano,
Tik automatas prie širdies ir ošianti giria.

Paniekinto žmogaus dienos

A. Gervydas. Už spygliuotų vielų, Liet. Kat. Spaudos Draugijos leidinys Nr. 2, Chicago, Ill., 1950, 222 psl., Kaina $2.25.

Didžiųjų tautos rūpesčių, sopulių ir džiaugsmų laikai visuomet atžymimi įvykių dalyvių pergyvenimais — iš įvykių rato išėjusių žmonių atsiminmais. Lietuviškoji atsiminimų literatūra nėra gausi, bet pastaruoju laiku žada gerokai išaugti. Jei priešnepriklausomybinio laikotarpio atsiminimų teturime vos keletą (Valančiaus užrašų fragmentai, Bitės-Petkevičaitės, Dičiulienės, Vaineikienės, Dr. Griniaus ir dar keletas kitų fragmentų), jei iš nepriklausomybės kūrimo laikotarpio be Yčo, Bartuškos, Basanavičiaus, Bielinio beveik nieko stambesnio neturime (yra, tiesa, keletas dar nespausdintų), tai iš dabartinių sukrėtimų atsiminimai gausiai pilasi, nors sąlygų normaliam knygų spausdinimui vis dar nesulaukiame. Tai rodo, kad mūsų pergyventa tikrai sukrečiančių įvykių. Tuo tarpu daugiausia atsiminimų pasirodė iš gyvenimo hitleriniuose kacetuose, apie kuriuos jau valia kalbėti viską ir iš kurių išėjusių tarpe turime gausų būrį gerai plunksną valdančių žmonių. Keleto metų laikotarpy, be kitokio pobūdžio Žemelio atsiminimų, iš kacetiškų pergyvenimų pasirodė Gaidžiūno, Grigolaičio, čia minimieji Gervydo, Blazo ir, kaip girdėti, yra paruošti prof. kun. Ylos atsiminimai. Tai jau geras pluoštas.

Atsiminimai nesti vienodo pobūdžio. Politikai bei visuomeninkai paprastai rašo apie raidą visuomeninių įvykių, kuriuose jiems dalyvauti teko, kiti duoda savo gyvenamojo meto buities vaizdų, o dar kiti gilinasi į psichologinius reiškinius, vaizduoja žmonių pergyvenimus tam tikrose sąlygose, spren džia filosofines ar pedagogines problemas. Patyrusio pedagogo Gervydo atsiminimai iš Stutthofo naciškojo kaceto dviejų metų gyvenimo yra kaip tik šios trečiosios rūšies.

Gervydas tik prabėgomis teprisimena, kaip 1943 m. kovo mėn. grupė lietuvių inteligentų pateko į šį kacetą, vos dėl pasakojimo aiškumo tepaliečia įvykius, nuo kurių priklausė visų kalinių ir jų grupės gyvenimo sąlygų bangavimai arba išsivadavimas, nes ištikrųjų kaliniai mažai ką težinojo, kas dedasi už kaceto sienų ir visos tos pastabos yra jau iš vėlesnės patirties paimtos. Jų yra labai nedaug. Net permaža. Ypač pabaigoje, kur buvo lauktina, nors trumpo suminėjimo, koks likimas ištiko draugus bei tas grupes, esesininkų gintas į vakarus, su kuriomis autorius nebuvo. Pagaliau nepaaiškinta, kaip pats autorius ir eilė kartu buvusiųjų pasiekė laisvąjį pasaulį, kai paskutiniajame puslapy juos paliekame Pucko miestelyje, kurio gatvėse vaikšto sovietų kareiviai.

Autorius to mums nebepaaiškina, nes jam per visus atsiminimus rūpi ne nupasakoti įvykių eigą, bet pavaizduoti paniekinto žmogaus gyvenimą šitų šėtoniško išmislo karalystėje; rūpi parodyti, kaip žmogus kovoja dėl savo gyvybės išlaikymo, kaip ir kam pasiseka kuriomis priemonėmis išsaugoti savo žmoniškosios vertės pajautimą, kuo toks žmogus guodžiasi, kuo gyvena ir iš kur jėgų semiasi arba kaip žemai puola tie, kurie neturi pakankamo moralinio pagrindo. O šitą uždavinį autorius puikiausiai atliko. Jo sklandus gražia taisyklinga kalba pasakojimas pagauna skaitytoją ir vadžioja po visus kacetinio gyvenimo užkampius šiurpuliams dirginant nugarą; parodo visą degeneruoto žmogaus išmislų baisumą. Skaitai ir nenori tikėti, kad visa tai galėjo išrasti mūsų amžiaus žmogus, ir dar Goethes ir Schillerio tėvynėje — ne kur nors Azijoje, ne Čingischano sėklos dirvoje. Stebiesi prie kokio rafinuoto niekšiškumo gali prieiti budelio sistemos pareigūnai ir gyvuliškojo instinkto išlikti vadovaujami tokie patys kaliniai, jei jie padaromi tos sistemos įrankiais. Stebiesi kaip išradingai gina save pasmerktieji, kaip solidariai neša paniekos ir kančių kryžių kilniadvasiai. Ir kai pagalvoji, kiek mūsų tėvynainių ir bičiuilių perėję tas dantiškojo pragaro kančias vis dėlto išliko žmonėmis, nepalūžo moraliai, nors ir netekę sveikatos, didžiuojies lietuvis esąs, o juos sutikęs nori lenkti galvą. Š.

Kanados gubernatoriaus dukra

Rose Alexander, 17 m. mergaitė, pavasarį baigusi Otavas aukštąją komercijos mokyklą, pradėjo dirbti vienoje vietos draudimo įmonėje kaip mašininkė ir stenografė.

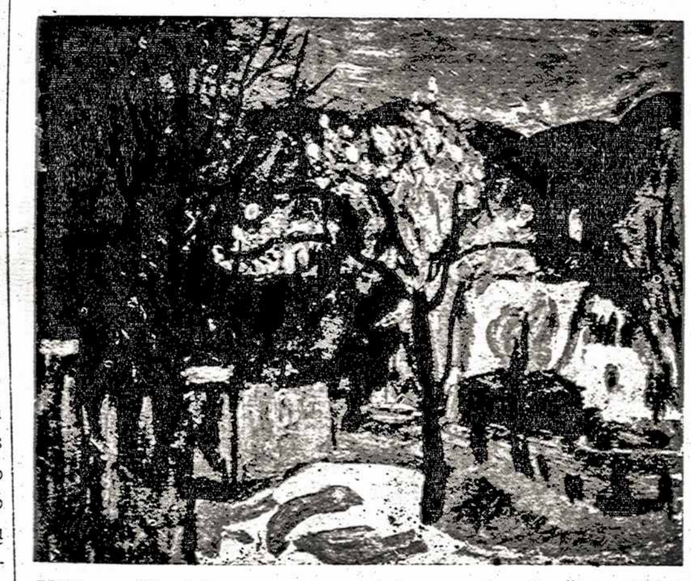

Viktoras Vizgirda — Krašto vaizdas

Kuriamas Kultūros Fondas

Vokietijoje rašytojų suvažiavimo iniciatyva pradėtas organizuoti Lietuvių Kultūros Fondas nespėjo ten išsiplėsti. JAV sukurtas ir aktyviau pasireiškęs Clevelando LKF skyrius, paskutiniojo JAV rašytojų suvažiavimo kviečiamas, prisiėmė JAV apygardos Laikinosios Valdybos naštą ir imasi organizuoti skyrius, kurių atstovų suvažiavimas turės išrinkti pastovią apygardos valdybą.

Laikinoji LKF JAV Apygardos Valdyba jau paruošė ir išsiuntinėjo instrukciją skyriams kurti. Instrukcija turi 17 paragrafų ir yra gana aiški. Tik kažkodėl nepaminėta, koks jos ir organizuojamų skyrių santykis bus su Vokietijoje paruoštais ir išspausdintais įstatais. Ar tai ta pati organizacija ar nauja kuriama. Sakoma tik, kad instrukcija reikią vadovautis, kol bus suvažiavimo priimti JAV Apygardai įstatai. Jei tai nauja organizacija, tai kaip yra su anuoju LKF, kuris, berods, dar gyvuoja, skelbiasi, pav., remiąs "Nemuną" ir tt.

Kad ir yra neaiškumų, visdėlto JAV kultūrininkų užsimojimas yra sveikintinas. Kanadoje prie to taip pat reikėtų eiti kuogreičiausia. Tik čia pritiktų organizuoti ne anojo fondo padalinį, bet PLB organą. Tik pagaliau reikia paskubinti PLB krašto organų sudarymą. Kažkaip perilgai tuo reikalu nieko nebesigirdi iš centro, nors periferijose jau baigiama ruoštis ir kalbama apie vietinių organų rinkimus nelaukiant centro nurodymų. Išsprendus bendruomenės organų klausimą, nesunku bus išspręsti ir LKF reikalą. Tada bus galima rasti formulę ir bendradarbiavimui su už Kanados ribų kuriamuoju LKF, organizaciniai nesurištu su PLB.

Sergiejus Rachmaninovas

Septyni metai suėjo po mirties didžiojo rusų kompozitoriaus Rachmaninovo. Jis mirė savo namuose Beverley Hill, Kalifornijoje, nuo vėžio. Apie jo asmeninį gyvenimą mažai tebuvo žinoma. Viskas ką smalsūs amerikiečiai — jo garbintojai žinojo, buvo jo muzika — ypač jo antrasis piano koncerto, kad jis skambino stebuklingai ir kad retkarčiais diriguodavo savo paties kūrinius.

Iš išvaizdos jis buvo vaikščiojantis paveikslas didelio stiliaus menininko. Jis buvo aukštas, bet sukumpęs. Jo veidas buvo gilių raikšlių išvagotas ir turėjo kažką mongoliško, nors jo aziatiškas paveldėjimas yra labai nedidelis. Jo plaukai buvo skutami. Jis dėvėjo didelį paltą su kailiniu kalnieriumi ir sunkias pirštines — jis be to šildė rankas elektriniu šildytuvu. Viskas jame — veidas, galva ir laikysena rodė gilią desperaciją. Iš tikro visoje jo didybėje glūdėjo nemažai silpnumo. Jo sunkus, dvipusiškas charakteris yra mums dabar atidengtas Serovo naujoj knygoj: Rachmaninoff, 279 psl. Tai pirmoji pilna jo biografija.

Serovas buvęs koncertinis pianistas ir autorius The mighty five ir "Šostakovič" norėdamas parašyti tikrai gilią, vertingą ir tikslią biografiją, pasinaudojo visais jam prieinamais šaltiniais. Jis pridėjo ir Rachmaninovo laiškus rusų rašytojai Marietei Šaginjanai. Panelė Šaginjana dabar yra gerbiama Sovietų pilietė. 1912 m., kada ji rašė Rachmaninovui pirmą laišką, ji buvo jauna išsilavinusi mergaitė, pilna entuziazmo ir pagarbos jo muzikai. Jų draugystė tęsėsi iki 1917 m.

Serovas sako, kad tai buvo vienintelė moteris, kurios santykiai su Rachmaninovu yra viešai žinomi. Rachmaninovui ji buvo padėjėja, kai jam reikėdavo žodžių savo dainom ir patarėja. "Išmokink mane pasitikėti savimi" rašė jis jai 1912 metais. "Jei aš kada ir pasitikėjau savimi, tai buvo labai senai".

Šitas amžinas nepasitikėjimas savimi prasidėjo nuo to, kai 1897 m. jo pirma simfonija buvo pirmą kartą išpildyta Petersburge ir nesusilaukė pasisekimo. Kompozitorius pradėjo skęsti desperacijoje, ieškoti paguodos ir užsimiršimo girtuokliavime. Vargais negalais jo draugai jį prikalbėjo nueiti pas daktarą Nikolajų Dahl, psichiatrą, kuris specializavosi gydyti alkoholikus hipnozu. "Jūs pradėsite rašyti jūsų concerto... Jūs kursite nepaprastu lengvumu... ir tt". — dr. Dahl ištraukė savo pacientą iš alkoholio nasrų, bet nebepajėgė išgydyti jo jau giliai glūdinčio prislėgimo, kuris jį persekiojo visą gyvenimą.

Savo visame pasaulyje išgarsėjusį concerto jis paskyrė dr. Dahl, ir degtinės daugiau kaip ir nebeliesdavo.

Didesnę dalį savo paskutinių 25 metų jis gyveno JAV. Tapo Amerikos piliečiu 5 savaites prieš mirtį, bet visuomet liko rusas. Jis nesutiko su sovietų valdžia, bet prasidėjus karui, paskelbė, kad jis tikįs rusų laimėjimu. Likimo ironija — po jo mirties SSSR vėl priėmė jį į savo malonę ir paskelbė jį Sovietų kompozitoriaus pavyzdžiu.

Gražina Anysaitė.

Demokratija nereiškia "Aš esu lygus tau", bet — "tu esi lygus man".

James Russel Lowell.

Nėra jokios rūšies dorybės, jei nėra pagundos.

Dr. Rich. Cabot.

VANDA RAMŪNIENĖ

VYŠNIOMS ŽYDINT

(Pabaiga)

— Jūs, ponas Romualdai, priduodate daug reikšmės pavasariui. Jūsų manymu, pavasarį žmogus atgimsta, lyg ir praregi. Aš manau priešingai. Pavasaris, tarytum, koks kaukių balius, kurį rimtai atsidėję dekoravo didieji genijai menininkai. Ir, štai, iš tylios ramybės staiga pakliūvi žmogus į šį kaukių balių į kontrastingą gamtos virpėjimą. Neapsakomas spalvų derinys, paukščių daina, vėjo ir saulės kutenimas. Pajunti, tarytum, dangaus ir žemės susijungimą. Lyg maišosi mirties tyla su gimstančio riksmu. Tad ar gali žmogus tame gamtos šėlime pasitikėti savo akimis ir žingsniais? Ir ar gali būti nuoseklus, kad galėtum bandyti analizuoti pats save ar praeitį, ir būti tikras, kad nepadarysi dar didesnės klaidos?

— Tai kada gi žmogus gali blaiviai galvoti?

— Aš manyčiau, rudenį, — susimąsčiusi pratarė Liticija.

— Rudenį?

— Taip! Rudenį mes pajuntame susikaupimą. Tie šalnos pakąsti skraidą lapai primena mums, kad visa tai, kas kūniška, turi mirti. Kažkaip rudenį daugiau atsipalaiduojama nuo materijos, kuri duoda pajusti džiaugsmo žiupsnelį ir prislėgti taip sunkiai, vos pakeliamai prislėgti! Ruduo, primindamas žmogui mirtį, drauge nurodo, kad dirbk ir darbo vaisių patiek sekančiai kartai. Štai, po darbo gali ramus užmerkti akis poilsiui, be priekaišto — va, ką turėjau padaryti — padariau ir atiduodu. Pavasaris: — ieškai, ieškai ir nerandi. Rudens susikaupime be klaidos gali atrasti, ko pasigedai savo gyvenime, o gal tikriau pasakius, lengviau pažinti pačiam save.

— Ar mudu nenukrypome perdaug į sunkius pokalbius? Gi dabar, Liticija, pavasaris! Aš noriu džiaugtis drauge su juo ir norėčiau, kad šis laikotarpis nežengtų taip sparčiai.

— Ponas Romualdai, jūs tikras pavasaris! ...

— Ar, kad su žilstančiais plaukais?

— Ne, ne, — lyg atspėta paraudo. — Jūs kupinas pavasario įspūdžio, įdomu, ko jūs dar norėtumėt? — juokavo Liticija.

— Kad jis niekad nesibaigtų ir kad vyšnios žydėtų iki žiemos pusnynų, — glostė jos ranką.

— Ir pievos išbūtų iki kito pasavario sodriai gležnutės, — švelniai šyptelėjo ji.

— Žydinčios rasos lašeliais, kaip tavo akys, — tęsė jis nepastebėjęs jos šypsnio.

— Jūs tikras vaikas, ponas Romualdai. Nors, tiesa, dažnai būna, kad didžių mąstymų žmonės savo darbe liūtai, o paprastame gyvenime, arba širdies pasaulyje — vaikai. Todėl labai nesistebiu jūsų troškimais. Bet, atleiskit, perdaug nukrypau nuo temos. Berods, minėjote apie pievas, žydinčias rasos lašeliais. Norėčiau ir aš vaikščioti tais gležnais kilimais iki rudens ir kitų pavasarių, jei nebūtų žiemos. Valkščiotumėm atsargiai, kad nesumindžiojus žiedų.

Ramus jos žvilgsnis krito ant jo dešinės rankos, kai pirštais sukinėjo žiedą.

— Oi, — akim palydėjo išslydusį iš jo rankų žolėn žiedą. Ir skubiai lenkėsi prie žemės. Jis ramus sėdėjo.

— Et, nebeieškokime, — pratarė jis.

— ....

— Praeitis ...

— Argi?!

— Praeitis, — dar kartą pakartojo jis.

Liticija suklupusi ieškojo.

— Aš turiu surasti, man patinka žiedai, o be to, šis žiedas vertas didžios pagarbos. Prieš jo simbolinę reikšmę nublunka visi žiedai.

— Ak, Liticija, nekalbėk taip. Aš norėčiau, kad staiga šalia mūsų atsivertų bedugnė, nuriedėtų šis aukso gabalėlis. Pasigirstų duslus skambėjimas ir dingtų, kas varžo mudu.

— Ar ne muziko talentas reiškiasi, kad ieškote kažkokių skambėsių net iš bedugnės, — juokavo Liticija.

— Gaila, kad ne muzikas, jei juo būčiau, šiandie sukurčiau ką nors, o gal ir nemirtingo. Skristų lėtai akordai, it palšvi debesėliai, grupuotųsi saulės spinduliuose. Plauktų į tolį, pajaustų tamsumas. Minorinėm tonacijom, lyg pūkas akordais susilietų su žvaigždžių blizgesiu. Paliestų žemę, tiestų žiedais takus, pilnus įvairių varsų mirgėjimo. Tada pasigirstų duslus skambesys, lyg patekančios saulės akinanti šviesa, kuri tirpdytų visa aplink... Aš myliu, myliu, girdi Liticija, aš myliu tave..

Ir griebęs ją ant rankų sukosi, tarytum, mašinos ašis, neturėdamas jėgos sustoti.

— Žaltys, — sušvokštė Jonas, ir skubiais žingsniais nuėjo.

Rytmetį Liticijos nebebuvo. Pusmergė, priėjusi prie Jono, padavė jam laišką, persegtą vyšnios žiedu.

— Licė pradariusi mano duris paliko laišką. Liepė ponui atiduoti. O pati pėsčia išėjo ... ir lagaminėlį išsinešė. Dar klausiau, kurgi jau pati šį rytą ankstyva! Jei šventadienis, sakyčiau, į bažnyčią. Pavasaris, mergele, pasakė man. Pats vyšnių žydėjimas ir oras čia neišpasakytai tvankus. Netoli geležinkelis, grįšiu į miestą. Dar pažiūrėjo iš padilbų, akys lyg griaudumu susimįslijusios. Ir mane gailesys apėmė! Šokusi iš lovos, kaip seserį, už vartų išlydėjau. Dar sakė, sakė, — norėjo pusmergė lyg pirštais nuo duonos trupinio trupinį nužnybti, — ir Jonui atiduok "sudievu"!

Jonas suko, suko tarp rankų svetimą laišką. Sumaigytą vyšnios žiedą permetė per petį. Klumpe trynė žemę. Grubiais pirštais atskleidė. Mintis staiga šoko į galvą ... juk ne tau rašytas! Ale, juk tai Licės ... ir Jonui atiduok sudievu ... cha, cha, cha ...

— Bet tas mano paties kvatulys nepanašus! Atrodo, kaip svetimas, kaip iš paširdžių atitrūkęs, — net krūptelėjo, — ar tik neišlėks ir pati širdis!

Dingtelėjo jam, — gal buvo koks augęs skaudulys ir trūko ... nuo tos kaitros? Kad taip viršuje išaugtų, uždėtum trauklapį su medum ir nejustum sopulio. Bet, dabar, mat viduje. Atrodo, giliai, taip giliai prie pat širdies, o gal ir pačioje širdyje — neprieisi, — mąstė Jonas vartydamas laišką.

Ponas Romualdai,

"Tai buvo vieną kartą" — taip prasideda kiekviena pasaka. Tos dvi savaitės jūsų ūkyje buvo malonios. Ir tos kelios valandos, toji mėnulio šviesa su piautuvu, kažkas iš "Baltųjų Naktų". Tai buvo labai žavu. Buvo! ...

Siunčiu Jums vyšnios žiedą kaip simbolį mudviejų pažinties. Juk vyšnioms žydint aš Jus pažinau, ir dar nebaigus žydėti Jus palieku.

Panardinkite žvilgsnį vyšnių žieduosna, gal rasite stiprybės įžvelgti idiliją šeimos. Tada gal vėl pamilsite praeitį ir nebeieškosite atgarsio bedugnėje. Jūsų žiedą suradau žolyne: jį rasite mano kambaryje. Jis buvo paliestas dulkių.

Ne rytmečio rasa, ne, mergaitės akys nuplovė dulkes. Vėl galėsite ramus užsidėti jį švarų, blizgantį. Norėčiau, kad jau niekad "netyčia" jums nuo rankos nebenukristų. Linkiu Jūsų šeimai glaudaus sugyvenimo.

Sudievu,

Liticija Žirnytė.

P. S. Darbo prievolės pažymėjimą malonėkite atsiųsti mano įstaigon. L. Ž.

— Balta ... balta ... aplink balta ... Ak, kad taip būtų širdyje balta ... O vyšnios dar žydi ... žydi vyšnios ...

Iš plataus pasaulio

Trijų užsienių ministerių konferencija

įvyks rugsėjo 12 d. Naujorke. Ji svarstys Vokietijos įjungimo į Europos gynimą ir Korėjos klausimus. Paruošiamieji ekspertų pasitarimai prasidėjo prieš savaitę.

Višinskis dalyvaus JTO?

Rugsėjo 19 d. Naujorke prasidedančiuose pilnaties posėdžiuose Sovietų Rusijos delegacija dalyvaus. Delegacijai užsakyta 60-70 vietų laivuose, išplaukiančiuose iš Cherbourg uosto Prancūzijoje. Pirmajai grupei jau esą paprašyta vizų iš JAV. Kas vadovaus delegacijai, dar neaišku. Spėjama, kad gali vadovauti Višinskis, kuris nuo 1945 r. yra dalyvavęs arba vadovavęs visoms Sov. Rusijos delegacijoms, kurio sveikatos padėtis, pasak Maskvos diplomatų, jau esanti tiek pagerėjusi, kad jis galįs tą atlikti. Jei ne Višinskis, tai delegacijos vadu greičiausiai būsiąs Gromyko.

Ar puls Formozą?

Kom Kinijos premjeras Saugumo Tarybai prisiuntė reikalavimą, kad JAV pašalintų savo pajėgas iš Formozos, nes jie esą nutarę ją užimti. JAV 7-ojo laivyno priedanga Formozai esąs agresijos prieš Kiniją aktas. Peipingo radio, skelbdamas šį reikalavimą, apkaltino taip pat britus. Esą jie pakartotinai provokuoją pažeisdami Kinijos teritoriją.

Tuo tarpu Kinijos ambasadorius Vašingtone pareiškė, kad Formoza galinti būti puolama dar maždaug 3 savaičių laikotarpy. Jei per tą laiką ji nebūsianti pulta, puolimas būsiąs neįmanomas bent 6 mėn., nes prasidėsiąs blogas oras ir jūrų audros. Kiniečiai tikį, kad padedant JAV apsiginsią. Sausumos pajėgų pagalbos nereikės.

Susiriša su Indokinija

Komunistinė Kinija skubiai vykdo darbus geležinkelio, sujungiančio Kinijos geležinkelių tinklą su kom. Ho Chin Minh valdoma Vietnam dalimi. Tuo pat metu yra tiesiamas į Indokinijos pasienį plentas.

Perspėjo MacArthurą

Rugpiūčio 29 d. prezidentas Trumanas pasiuntė MacArthurui laišką, perspėjantį dėl Formozos politikos, nurodantį, kad iš generolo pareiškimo veteranų knvencijai darytina išvada, jog JAV norinčios Formozą pasidaryti savo nuolatiniu atramos tašku, esanti netiksli, nes JAV pasiėmusios Formozą dengti tik, kad sulaikytų karo plėtojimąsi ir ją saugosiančios tik iki tol, kol bus karo pavojus ir kol Formzos klausimas nebus išspręstas.

JAV ministeris siūlo pulti Rusiją

JAV didelę audrą sukėlė užpraeito penktadienio laivyno sekret. Fr. P. Matthews pareiškimas Bostone, kad karo kurstytojus bei rengėjus JAV turinčios suvaldyti ginklu. Valstybės sekretorius Acheson tuojaus pareiškė, kad kalba buvusi pasakyta be Valst. Departamento žinios ir neatatinkanti JAV-bių politikos linijai. Sekmadienio vakare V. Depart. vardu ambasadorius Jessup pareiškė, kad jei JAV pradėtų karą ir pultų Sovietų Rusiją su atominėmis bombomis, tai tas iššauktų visam pasauly labai sunkių problemų, prieš kurias JAV pokarinės problemos atrodytų vaikų žaidimas, o svarbiausia tokiam atvejy JAV netektų kitų tautų pagarbos ir paramos.

Matthews pareiškimas, išsiskiriąs su viso kabineto linija primena priešingą pasireiškimą Wallace prieš Valst. sekretorių Byrnes 1946. Manoma, kad ir Matthews bus verčiamas pasitraukti.

Amerikos Legionas prieš Rusiją

Pajėgiausios JAV organizacijos — Amerikos Legionas — vadas G. N. Craig rugpiūčio 26 d. per radio pasakytame atsišaukime pareiškė, kad JAV komunistinių satelitų agresijos kitaip nesulaikys, kaip tik atominėmis bombomis ant Maskvos.

Jis reikalavo, kad Marshallo plano pinigais naudojąsi kraštai nutrauktų prekybos ryšius su Sov. Rusija, kad išryškėtų, kurioje pusėje kurios tautos bus, jei prasidės III pasaulinis karas. Rusijai reikią taikyti ekonominės sankcijas ir JV turinčios atšaukti Sovietų Sąjungos pripažinimą. Anglija ir Prancūzija turinčios atšaukti savo nepuolimo paktus su Rusija. "Mes neprivalome savo sąjungininkams, kuriuos remiame bilijonais dolerių, palikti legalaus pagrindo galutino apsisprendimo atveju savo neutralumui paremti", sakė Craig.

Kada baigsis karas Korėjoje?

Klausimą atsakyti būtų labai sunku, tačiau karo baigimo data mėginama spėti. JAV Ginybos sekretorius Louis Johnson spaudos reporteriams pareiškė, jog Pietinės Korėjos respublika nuo raudonųjų būsianti išvalyta ne anksčiau kaip ateinančių metų vasario mėn.

L. Johnson teigimu, Korėjos karas JAV kainuosiąs milžiniškas sumas pinigų ir, gal būt, prez. Trumano paprašytų 10.5 bil. dol. kreditų dar neužteksią.

Tuo pačiu laiku spaudos reporteriai pasiteiravę ar UN karinės jėgos žygiuos toliau už 38 paralelės. Johnsonas atsakęs jog tas reikalas bus paskelbtas tada, kuomet ateis laikas.

Gen. Derevenko Kinijoje

Paslaptingai iš Japonijos išvykęs, ten ėjęs aukšč. Rusų komisaro pareigas, gen. Derevenko pasirodo yra Peipinge ir vadovauja kom. kinų pasiruošimams pulti Formozą. Jis taip pat asistavęs Molotovui pastarųjų derybų su Mao metu.

— LONDONAS. — Gen. Derevenko Maskvoje prikišama, kad užtikrinęs Stalinui, jog dėl Korėjos JAV pasitenkinsiančios protestais — nekariausiančios.

Kinų generolas Korėjoje

MacArthur štabas pranešė, kad raudonųjų korėjiečių antrojo korpo vadas yra Kinijos kovose pagarsėjęs gen. Mu Chong, buvęs 8-tos armijos vadas, dabar veikiąs Kim Mu Chong vardu. Jis yra kilimo korėjietis, bet visą gyvenimą praleidęs Kinijoje, kur pasireiškė komunistinėje veikloje.

Dvi raud. Kinijos armijos artėja prie Korėjos sienos

Gautomis iš oficialių JAV sluoksnių žiniomis, dvi Kinijos komunistų armijos artėjančios prie Mandžiurijos - Korėjos sienos. Taip pat tie patys sluoksniai teigia, jog šiaurės korėjiečiai yra gavę per Mandžiurijos Dairen uostą 120 sunkių tankų.

Baisus potvynis Indijoje

Per pastarąsias dvi savaites Šiaurės Assame užlieta 30.000 kvadratinių mylių plotas. Potvynis palietė 1.500.000 gyventojų. Apie 1000 jau yra žuvusių. Sritis atskirta nuo pasaulio. Pagalba nuo bado teikiama lėktuvais.

— SANTIAGO. — Čilės parlamentas 61 balsu prieš 49 į visas viešasias mokyklas įvedė tikybos dėstymą.

D. Britanijos kariuomenė

Rugpiūčio 30 d. Attlee pranešė, kad rugsėjo 12 d. susirinksiančiam parlamentui bus pateikta priimti įstatymą pakeliantį kariškių algas, kam reikėsią 68.500.000 svarų per metus, o taip pat įstatymą karo tarnybai laiką nuo 18 mėn. prailginantį iki 2 metų. Tai kariuomenėje paliksią 77.000 apmokytų vyrų.

Didž. Britanija savo kariuomenės skaičių visą laiką mažino. 1947 m. buvo kariuomenėn paimta 95.500; 1948 m. — 67.200; 1949 — 52.300 vyrų.

— TOKIO. — Britų pirmasis dalinys 1500 vyrų iš Hong Kongo Korėją pasiekė ir įsijungė į operacijas rugpiūčio 29 d. popiet. Jie buvo iškilmingai sutikti.

Kažin ar tai reikšminga?

Vakariečiai savo karinį štabą iš Berlyno vakarų sektoriaus rugsėjo mėn. perkels į Koblencą prie Reino, kur tam reikalui atremontuoti rūmai.

Prašo apsaugos

V. Vokietijos vyriausybės galva Adenauer pareiškė, kad sąjungininkų siūlomi sudaryti 10.000 policijos yra per menka jėga ir prašo leisti sudaryti nors 65.000 pradžiai. Be to, jis prašo padidinti okupacines kariuomenės. Kaip pasikeitė laikai. Juk dar visai nesenai vokiečiai šaukė, kad okupacinės kariuomenės perdaug, kad ją reikia sumažinti arba visai išvesti.

Vokietijos saugumo planas

Kancleris Adenaueris rugpiūčio 30 d. įteikė vakariečiams memorandumą, kuriame išdėsto planą, kaip suorganizuoti apsaugą prieš komunistų puolimus. Memorandumas priima vakariečių pasiūlymą suorganizuoti 10.000 papildomos policijos, kaip federalinį rezervą galimų neramumų atvejais. Greta to siūloma suorganizuoti lengvai ginkluotą žandarmeriją, kaip yra Prancūzijoje ir Italijoje, kuri reikale būtų panaudota prieš komunistų sukeltas suirutes ir sudarytų atsvarą Rytų Vokietijos "liaudies policijai". Memorandume pagaliau nuroma, kad šitos pajėgos, jei būtų reikalo, galėtų būti pervestos į Vakarų Europos jungt. jėgas.

I. G. Farben trustas išardytas

Stambiausias Vokietijos cheminės pramonės trustas dažų ir farmacinė firma, okupacinių pajėgų įsakymu galutinai išardytas, išskirstytas į 214 atskirų firmų. Iš jų 45 firmos yra Rusų zonoje.

— LANDSBERG. — Iš garsiojo Landsbergo kalėjimo, kur kadaise sėdėjo ir Mein Kampf rašė Hitleris, paleista 19 nacių, atsėdėjusių du trečdalius skirto laiko. Jų tarpe yra buvęs spaudos šefas O. Dietrich ir plieno magnatas Fr. Flick.

Izraelyje infliacija

Izraelis paprašė amerikiečių pagalbos sustabdyti infliacijos paniką. Krautuvėse nebeužtenka prekių. Gyventojai apgulę bankus išsiima pinigus ir perka prekes aukščiausiomis kainomis.

Ir Tito gaminasi A bombą

Šiomis dienomis Belgrade teisė matematikos profesorių Rista Ilič, savo tyrinėjimų vaisius išdavusį Sovietų Rusijai. Kartu buvo teisiami kiti 4 asmenys, įmaišyti į šnipinėjimo bylą. Iš prof. Ilič žmonos parodymo aišku, kad atominės energijos tyrinėjimų laboratorija yra vos 3 mylios nuo Belgrado.

Mirė Lenkijos premjeras

Egzilinės Lenkų vyriausybės pirmininkas Tadas Tomaszewskis, ištiktas širdies smūgio, krito Londono gatvėje ir jau nebesikėlė. Jam buvo 69 metai.

Dabar prez. Zaleskis turi sunkų uždavinį parinkti tokį naują premjerą, kuris galėtų apraminti vis tebeverdančias lenkų tarpe aistras, sukeltas prezidento pakeitimo 1947 m. ir gen. Bor Komarowskio kabineto pasitraukimo bei konflikto su generolais, kurie jį išmetė iš "Generolų Sąjungos" už, esą, kariškiui netinkamus politinius pareiškimus. Tarpininko vaidmens ėmęsis gen. Anders.

Į satelitų kraštus neišveš

Vakarų sąjungininkai nusprendė sulaikyti betkokių strateginių medžiagų išvežimą į sovietų satelitinius kraštus. Apie du trečdaliai mašinų bei visokių mechanizmų, siųstų į Rytų Vokietiją ir satelitų kraštus, yra sulaikyti ant sienos.

Malikas pirmininkavimą užbaigė

Kai Malikas, baigdamas savo pirmininkavimo mėnesį, surengė pietus, juose dalyvavo visi delegatai, išskyrus nacionalistų Kinijos T. F. Tsiang, kuris nebuvo pakviestas, lygiai kaip jis buvo nekvietęs Maliko sausio mėn. į savo pietus. Prie įėjimo į Waldorf—Astoria viešbutį, kur įvyko pietūs, stovėjo viena moteris su plakatu: "Joks padorus amerikietis su Maliku nevalgys". Kaip vėliau pastebėjo svečiai, tai buvęs pats nuobodžiausias priėmimas, kokį jiems kada tekę matyti.

Italijos komunistai pralaimi

Italijos krikščionių demokratų partijos centras paskelbė, kad komunistų — socialistų blokas po 1948 m. rinkimų prakišo jau 101 vietovėje komunalinius rinkimus. Toji antrą šimtą pralaimėjimų pradedanti vietovė yra Termignano miestelis, 4000 gyventojų, vidurinės Italijos šiaurinėje dalyje.

Uždarė paskutinį laikraštį

Vokietijos Anglų zonoje 90 dienų uždarytas paskutinis dar ėjęs komunistų laikraštis "Nord deutsche Echo". Uždaryta tam pačiam laikui ir leidyka bei spaustuvė. Uždaryta už spausdinimą medžiagos, kuria "taikomasi pakenkti sąjungininkų karinių pajėgų saugumui".

Belgija siųs kariuomenę į Korėją

Rugpiūčio 25 d. Belgų vyriausybė nutarė pasiųsti Korėjon batalijoną savanorių, apie tūkstantį vyrų. Tuo būdu kariuomenės pasiųsti jau yra įsipareigoję šie kraštai: Belgija, D. Britanija, Kanada, Prancūzija, Australija, Filipinai, N. Zelandija, Olandija, Turkija, Thiland.

— DELHI. — Premjeras Nehru, paneigdamas gandus, kad Indija norinti Saugumo Taryboje perimti Kinijos turimą nuolatinę vietą, pareiškė, kad pakanką bėdų ir laikiną vietą turint.

— KORĖJA. — Randolph Churchill, buv. premjero sūnus, kuris kaip korespondentas lydėjo vieną amerikiečių patrulį į kitą Naktong upės pusę, buvo sužeistas į dešinę kojį — prie kelio ir į pėdą.

— MASKVA. — Sovietų radio pranešė, kad miręs ministrų tarybos pirmininko pavaduotojas Prokofijus Vasiljevičius Majorovas.

— LONDONAS. — Praeito karo oro kovų didvyris, netekęs kojos, Douglas Bader viešai pareiškė, kad Vokietijos karinės pajėgos turi būti atstatytos ir turi sudaryti Europos apsaugos branduolį.

SPORTO ŽINIOS

Toronto

Rugpiūčio 27 d. lietuviai futbolininkai žaidė pirmenybių rungtynes su Stewarts vienuolike, kurias lietuviai laimėjo 7-0 (2-0) pasekme. 5 įvarčius pelnė suomis Assikanin ir S. Pulkys 2.

Assikanin liet. komandai yra didelė paspirtis, tai vienas iš atkakliausiai kovojančių žaidėjų. Šiose rungtynėse per susikimšimą prie priešo vartų jam buvo prakirstas antakis, aptvarkius žaizdą jis vėl sugrįžo į aikštę ir baigė žaidimą dar su didesniu kovingumu negu prieš tai. Mūsų vyrai dažnai turėdami silpnesnį varžovą, perdaug pasitikėdami savimi, net pralaimi žaidimą; šiuo atveju turėtų imti pavyzdį iš suomio.

Po paskutinių rungtynių pirmenybių lentelė atrodo šitaip:

I laimėtų rungt. skaičius, II pralaimėtos rungt. III lygiųjomis sužaista rungt. IV taškai:

	I	II	III	IV
1. Tartans	11	1	4	26
2. Lithuania	9	2	4	22
3. Massey-Harris	8	0	4	20
4. 7000 Club	6	4	2	20
5. Commodores	6	6	2	14
6. Hungaria	4	5	5	13
7. Dentonia	5	6	1	11
8. Oshawa	3	7	5	11
9. Mimico	4	8	1	9
10. Stewarts	2	9	2	6
11. Avro	0	10	4	4

Jžg.

Nenugalimąjį "Šarūną" prisiminus

Tremtį prisimename kaip dykumų oazę. Tada stokojome visko, bet lietuviškos veiklos — ne. Nors vargas ir nedateklius lydėjo kiekviename žingsnyje, vis dėlto buvo dirbada, kuriama. Chorai, ansambliai, sporto klubai, įvairūs kursai, spauda bei visas kultūrinis gyvenimas ir buvo tarytum didžiulė siena, kuri tvėrė mus nuo svetimos aplinkumos ir įtakos, ir jungė lietuviškon šeimon. Ne tik stengėmės palaikyti, ką buvom iš namų išsinešę, bet sielojomės ir praturtėti. Šalia daugelio savo vietą užima ir lietuviškasis sportas. Nesiimdami vertinti visos sportininkų veiklos tremtyje, norime stabtelėti ties "Šarūnu" — visiems gerai žinoma krepšinio komanda.

Šiemet sueina penki metai nuo jo įsikūrimo.

"Šarūnas" buvo sudarytas Vokietijoje, Kemptene, kai iškilo reikalas sukurti pajėgiausią lietuvių krepšinio komandą, ruošiantis dalyvauti pokarinėse Eurps Krepšinio pirmenybėse Šveicarijoje, Ženevoje, kur lietuviai turėjo atsistoti, kaip nenugalėtieji Europos krepšinio meisteriai. Deja, 1946 metų pirmenybėse nebuvo leista dalyvauti, nors buvo dėta didelių pastangų. Vis dėlto savo užduotį šarūniečiai atliko, pademonstruodami aukštą žaidimo techniką Vakarų Vokietijoje, nustebindami ir krepšinio tėviškainius amerikiečius. Komanda susidėjo iš: Puzinausko, NorkausV., Norkaus A., Andrulio II, Andrulio III, Mackevičiaus, Bagdono, Duliūno ir Varkalos. Viso šarūniečiai turėjo 86 registruotas rungtynes (nemažai ir neregistruotų), kurių 42 su lietuviais, 13 — amerikiečiais, 12 — latviais, 9 — estais, 4 — vokiečiais, 1 — prancūzais ir 5 — kitais. Bendras įmestų krepšių santykis: 4417 — 1964 arba paėmus vidurkį 51—23. Pastebėtina, kad "Šarūnas" nepralaimėjo nei vienų rungtynių. Krepšininkai du sykius tapo Augsburge vykusių Pabaltijo Olimpijadų meisteriais. Nors tikrieji lietuvių krepšinio mokytojai yra Amerikos lietuviai, tačiau šarūniečiai ne tik pasisavino teikiamas žinias, bet sukūrė ir lietuvišką žaidimo stilių. Ypač tai pastebėdavo jie patys žaisdami su amerikiečiais, kurie niekaip neįstengdavo pasipriešinti, išvystydami ir visą amerikonišką miklumą. Meisteriai pakėlė Lietuvoje aukštai stovėjusį žaidimo lygį. Taip pat stengėsi populiarinti krepšinį ir plačiuose jaunimo sluogsniuose, norėdami padaryti atranką. Vienas iš stipriausiai pasireiškusių vienetų buvo "Kovas", kuris nepabūgo "pačiupinėti" ir pačius mokytojus.

Buvo sumanyta perkelti visą rinktinę į Ameriką, bet nerodyta reikalingos energijos ir solidarumo ten, kur jis tikrai būtinas.

Trumpos ir greitos pasuotės, tikslūs metimai, rūpestingas gynimas ir smarkus be atvangos puolimas bei įvairiausios kombinacijos iš rinktinės padarė nenugalimą vienetą.

Beabejo žaidėjai būtų pasitarnavę lietuviškajai reprezentacijai, ką jie daug padarė būdami Europoje. 1948 metų pradžioje "Šarūno" rinktinė užbaigė savo sportinio darbo vaisingą barą, kai trys žaidėjai: Mackevičius, Duliūnas ir Bagdonas išvyko į Kanadą. Pirmieji du šiuo metu gyvena Toronte, o Bagdonas — Sudburyje. Mackevičius yra įsijungęs ir į kanadiečių sportą, kur Central Neighborhood House dirba kaip programos direktorius, turėdamas savo žinioje 150 mokinių ir 9 padėjėjus. Puzinauskas tebėra Vokietijoje ir direktoriauja YMCAi. Varkala gyvena Prancūzijoje ir treniruoja prancūzus. O broliai Andruliai ir Norkai valgo Dėdės Samo duoną, nepagailėdami krepšių ir amerikiečiams.

Tremtinio dalia privertė ir šarūniečius išsklysti į svetimus pasaulio kampus ir ieškoti užuovėjos. Taip ir norėtųsi jų paklausti: kada gi grįšime namo ir stebėsime antrąsias Europos krepšinio pirmenybes?

J. A.

Nauja skalbykla Jums
TRINITY HAND LAUNDRY
Rūbų valymas ir prosinimas
VELTUI skalbinius pataisome ir adome
926 DUNDAS ST. W. (prieš lietuvių bažnyčią) TORONTO

RUTH FROCKS
Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.
Duodame lengvam išsimokėjimui
1637 Queen St. W. (prie Ronceswalles) Toronto. Tel. LO 7882

DANTISTAS
Dr. ELIAS WACHNA
Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 p.p.
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL—6515

Dr. William J. Zinchesin
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—4.30 ir 7—9 po pietų.
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344:

Lietuvis radio mechanikas
L. KOCIUS
949 DUNDAS ST. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691
priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet

UKRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
įsikūrę prieš 27 metus
CARDINAL & SON
366 Bathurst St. Toronto. Tel. WA—9954

CITY FURNITURE COMPANY
Visų rūšių baldai ir elektriniai įrenginiai
DUODAMA LENGVAM IŠSIMOKĖJIMUI
3097 DUNDAS ST. W. TORONTO. TELEF: LY—9921

TORONTO
928 DUNDAS W — Western Jewellers Co. — PL 4047
priešais lietuvių bažnyčią.
Pilnas pasirinkimas geriausių LAIKRODŽIŲ, BRANGENYBIŲ, SIDABRO ir PARCELANO indų.
Taisome visų rūšių laikrodžius ir smulkius aparatus su 1 metų garantija.
Kviečiame atsilankyti.

TEL. WA—6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
- lovų komplektai,
- siuvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame slavų kalbomis.

Lietuviška Baldų Krautuvė
"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"
Sav. J. Kamichaitis
899 BLOOR St. W. TORONTO. Tel. LO—1438

Užeikite –
prie Jūsų bažnyčios
932 Dundas St. W.
Toronto

J. Kudlowsky
- LAIKRODŽIAI
- BRANGENYBĖS
- PAPUOŠALAI

Taisomi visų rūšių laikrodžiai

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius, viešbučius kreipkitės į
FRANK PSZON
REAL ESTATE & BUSINESS BROKER
762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.) Toronto
Telefonai:
Įstaigos: AD 3588 Buto: LA 9458
Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone.
Čia Jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Lietuviška rūbų valykla **RE-NEW**
Prosiname ir taisome. Paimame ir pristatome į namus.
Sav. J. ŠINKŪNAS — 415 RONCESVALLES AVE. (prie Howard Pk.) Toronto. Tel.: LL—1451.

PETRAS KAIRYS
MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU
KRAUTUVE ir VALGYKLA
889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — — Tel. WA 0062
Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.
Puikus ir greitas patarnavimas

MARGIS DRUGS
Jonas V. Margis Phm. B.
19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)
Parduodama **Penicilin, Streptomicin** ir kiti moderniški vaistai. Paruošiami vaistai pagal receptus.
Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.
Telefonas MU-9543 Pristatoma į namus visame Toronte Telefonas MU-9543

A. RUŠĖNO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ
Intersection Body & Fender Repair
"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.
2692 DUNDAS ST. W. TORONTO, Ont. TEL: RO—1509

Susirgus kreiptis į **YARMEY CLINIC**
slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey
314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. EL 7146.

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10 — 15% pigiau, negu kitur, pas
LAIKRODININKĄ
turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai
M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Užsisakykite anglis
VASAROS PAPIGINTA KAINA
PARLIAMENT FUEL CO.
Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
Telefonas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

Siūlome mūsų pačių darbo **bliuzes–sijonus**
Priimame moteriškų rūbų užsakymus
Darbas garantuotas ir pigus.
Moteriškos kojinės ir apatiniai
Fortune Ladies Wear
789 Queen St. W. Toronto

Pasaulietiški įspūdžiai iš Romos

Esamą labai originalių figūrų tarp piligrimų, keliaujančių į Amžinąjį Miestą. Vienas prancūzas, nelyginant modernus Diogenas, atkeliavo kubile, kuriam buvo pritaisyti ratai. Daugumo piligrimų karščiausias noras yra išvysti popiežių. Reikia pripažinti, kad Šv. Tėvas nėra šykštus su audiencijom. Mokslininkai, karininkai, balerinos, boksininkai, kinų žvaigždės — kiek jų didžiavosi savo pasikalbėjimu su Šv. Tėvu, kuris — jų nustebimui — mielai šnekasi ne vien religiniėm temom.

Daugumas piligrimų atveža ir dovanų. Amerikietis policijos leitenantas Giacomo Giattini, kurs "atstovavo" Romoj savo institucijai — New Yorko policijai — įteikė popiežiui auksinį New Yorko Metropolitaino medalį su įrašu: "Taikos Metropolitainas". Kai Šv. Tėvas uoliajam policininkui atsirevanšavo, padovanodamas bronzinį Šv. Metų medalį, pareigūnas buvo sujaudintas lig ašarų. Bet nežiūrint to, jis paliko Vatikaną didžiai nusiminęs . . . Tokius pasakiškus dalykus jis buvo girdėjęs apie popiežiaus gvardiją. Esą tai atletai, nuo kurių vieno pažvelgimo bedievių gyslose stingstąs kraujas. "O aš mačiau Vatikane tik normaliai nuaugusius vyrus, kuriuos visai nesunku būtų permesti" — skundėsi jis. O popiežiaus gvardijos komendantas dėl to turbūt bus tapęs Jungtinių Valstybių priešu . . .

Ypačiai daug ispanų piligrimų. Ispanija, žinoma, daug katališkesnė už Italiją. Bet ispanų didikai į Šventuosius Metus ir pas Šv. Tėvą vežasi drauge ir savo politinius rūpesčius. Falangistai savo, monarchistai — savo. Po to, kai Romą aplankė ispanų infantas, netrukus į Amžiną Miestą atskubėjo ir Franco duktė jaunamartė Carmensita su vyru. Nesistebima, kad Franco daro pastangų laimėti popiežiaus palankumą, nes paskutiniu metu santykiai tarp Vatikano ir Madrido vyriausybės buvo smarkiai atšalę. Tarptautiniame katalikų spaudos kongrese, dalyvaujant ispanų atstovams, Šv. Tėvas pasakė kalbą, kurioje, tarp kitko, išsireiškė: "Kur užgniaužta nuomonės pareiškimo laisvė vis vien dėl kurių priežasčių, vis vien kuriais sumetimais, — ten ir socialinis organizmas yra paveržtas ir ligotas. Mes tikimės, kad sunkūs praeities patyrimai sulaikys žmonių bendruomenę nuo tokios baisios priespaudos, dėl kurios šiandien vienodai gėdinasi žurnalistas ir skaitytojas".

Kaip ir visada, ten, kur susirenka minios, vagystės ir plėšikavimai yra neišvengiami palydovai. Netenka stebėtis, kad daugumas užsieniečių piligrimų vežasi kišenėje ginklą. Šioji apsaugos priemonė toli gražu, nepigi, nes Italijos konsulatai už ją reikalauja įmokėti 3.000 lirų. Iš maždaug 3 mil. ginkluotų piligrimų Italijos prekybos balansas pakyla 9 milijardais lirų. Romiečiai tvirtina, kad plėšikavimo gandus sufabrikavęs Paryžius, kad JAV turistus nuo Romos į Paryžių nukreiptų. Bet šis tvirtinimas nevisai psichologiškai pagrįstas: tie, kuriuos vilioja tik prašmatnios Paryžiaus pramogos, išvis Romon nekeliauja. Roma graži, bet tai susikaupimo ir maldos šventovė.

* * *

— SOFIJA. — Du buvę viceministeriai Bulgarų teismo nuteisti kalėti iki gyvos galvos, o 10 kitų aukštų pareigūnų mažiausia 8 metus kalėti už "šnipinėjimą" anglosaksams.

Kiek Sovietų Sąjunga turi gyventojų

Apie viso pasaulio kraštų gyventojų skaičių mes turime oficialias tų kraštų vyriausybių žinias, bet apie Sovietų Sąjungos gyventojų skaičių neskelbiama, kaip neskelbiama taip pat ir ūkinių davinių. Dėl to tai apie jos gyventojų skaičių galima spręsti tik iš valdžios paduodamų netiesioginių davinių. Pirmiausia tai bandoma išvesti iš skelbiamų balsuotojų skaičių įvairiuose rinkimuose, pridedant spėjamą procentą jaunimo — neturinčių 18 mt. Tuo būdu išvedama, kad 1940 m. senosiose sienose gyventojų buvo 174 mil., o naujų gyventojų 1940 m. užgrobtuose kraštuose buvo 22,7 mil. Išviso gyventojų naujosiose sienose 1940 m. buvo apie 196,7 mil, pagal 1946 m. davinius turėjo būti 197,2 mil., 1948 m. buvo apie 180 mil., o 1950 m. — 197,2 mil.

Kitu pagrindu apskaičiavimui gyventojų skaičiaus imamas oficialiai skelbiamas mokyklas lankančių moksleivių skaičius. Pagal šiuos davinius prieinama tokių pačių skaičių, kaip ir pagal balsuotojų skaičių davinius.

Kai norisi nusišypsoti . . .

Per brangu

Birutė, kuri turėjo du broliukus ir labai norėjo sesutės, kartą prašo mamytę:

— Mamyte, ar mes negalėtume gauti dar sesutės?

— Ne, vaikeli. Mums užtenka jūsų trijų. Vaikučiai perbrangiai kaštuoja.

— Oje! O aš maniau, kad mokesčius reikia mokėti tik už šuniukus.

Mažas nesusipratimas

Daktaras Makaitis ruošėsi savo jaunesniosios dukros vestuvėms. Turėjo atvykti ir vyresnysis sūnus jūrų kapitonas. Sūnus buvo pranešęs, kad vestuvėms parūpins puikių lašišų dėžę. Kelios dienos prieš vestuves buvo gauta dėžė, o pagaliau dieną prieš vestuves atsirado ir sūnus.

Kad lašišos nesugestų, daktaras dėžę pastatė į rūsį ir du kartus per dieną pats nueidavo į rūsį ją aplieti vandeniu.

Atvykęs sūnus tuojaus pasiteiravo ar gauta jo dėžė.

— O kaip gi, ji rūsy. Ir aš pats kasdien du kartus lašišas sulieju vandeniu, — pasigyrė tėvas.

— Bet gi ten mano frakas ir kiti rūbai vestuvėms, o lašišas aš dabar atsivežiau, — griebėsi už galvos sūnus.

Kuriuo ragu groja

Miesčioniukas berniukas išvyko su mama į kaimą atostogų ir ten pirmą kartą savo gyvenime pamatė karvę.

— Mama, kas ten?

— Karvė, vaikuti.

— O ką ji turi ant galvos?

— Ragus.

Kaip tik tuo metu karvė pradėjo mauroti.

— Mama, kuriuo ragu dabar karvė groja?

Du draugai

— Sveikas, Jonai. Kas pas tave girdėti?

— O, nieko ypatinga. Gyvenu sau su trimis seserimis tolokai už miesto ir tiek . . .

— Tai, aš manau, tau gali būti pekliškai liūdna? . . .

— Kodėl? Juk tai ne mano seserys . . .

Ne amžius kaltas

— Žinai, Jonai, man jau kuris laikas protarpiais pasiutusiai gelia kairę kojų.

— Ne kągi, brolau, nenuostabu. Amžius savo daro.

— Niekai, Jonai. Ką čia amžius? Juk mano dešinė koja turi tiek pat metų kaip kairė, o jos neskauda.

Padeda

Maskvoje prie vienos cerkvės klūpo senukas. Kurį laiką jį stebi milicininkas, kuris pagaliau jam sako:

— Ką čia darai, senuk?

— Meldžiuosi, sūnau.

— O kam?

— Na, žinoma, už valdžią, sovietus.

— Na, senuk, žinok, kad sovietų valdžiai maldos nereikalingos. Maldos dar niekad niekam nepadėjo.

— Oi, padeda, sūnau, padeda.

— Sakai, padeda? O už ką tu meldeis jaunas būdamas?

— Už carą, sūnau ,už carą.

— O jam tai padėjo? Griebė jį kipšas, kad nei ženklo neliko.

— Taigi, sūnau, ir dabar dėl to meldžiuos . . .

Akylus

— Nuostabu, Jonas vedė savo mirusios žmonos seserį.

— Tai gerai. Bent nereikės pratintis prie naujos uošvės.

D. HOLOTA REAL ESTATE
Pirkimo — pardavimo tarpininkas.
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA—5232 Toronto

Stanley Shoe Store
Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE).
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

"EUROPA" FOTO STUDIO
615 Queen St. W. Toronto
Telef. WA 6848
Mūsų specialybė: vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai.
Darbas pirmos rūšies.

Dr. F. W. TICKETT
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—3 ir 7—9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

Dantistas
Dr. Chas. OKUN
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave).
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

Pirmos eilės lenkiška rankinė Telefonas AD 0360
SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY
RŪBŲ VALYMAS
Mes paimame iš namų ir pristatome.
Darbas garantuotas. Kainos neaukštos.
205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS
STINSON'S JEWELLERY
2186 DUNDAS ST. W. TORONTO
Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokios brangenybes. — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.
Krautuve atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

Tik tas be rūpesčio ir vargo
gali Kanadoje gyventi, kuris yra apsidraudęs "The MACCABEES Ins. Co.", kuri jau 72 metus sekmingai ir sąžiningai, prieinamomis kainomis,
DRAUDŽIA nuo nelaimingų atsitikimų, ligos atveju ir mažamečius vaikus, kurie sulaukę 18 mt. gauna premijas. Informacijas teikia ir apdraudimą atlieka naujai paskirtas atstovas: JONAS BERŽINSKAS,
88 Annette Str., Toronto, Ont., telefonas LY 2816.
P. S. **Provincijoje** susidarius kelių asmenų grupei, atstovas atvyksta vieton.

Dėmesio! LAIKRODININKAS
Kazimieras Tutlis
Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis ir įsitikinti.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
EUROPEAN WATCHEMAKER
762 Queen St. W. Toronto, Ont.

Indėnų kultūra
neaukšta. Jie tenkinasi prastomis "Baby box" nuotraukomis ir dėl to nesifotografuoja europietiškoje
LUNA *foto studijoj*
575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

Lietuviška Avalinės Taisymo Dirbtuvė — Parduotuvė
Naujausios mados.
Prieinamos kainos.
Sav. Ignas Astrauskas
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881

SHIFF'S
VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 8649

DANTISTAS
J. A. GORCHYNSKI
B. A., D. D. S.
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef.: AD—6373 Toronto

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIŲ SPECIALISTĖ
Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.
Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadienais pagal susitarimą
55 St. John's Rd., W. Toronto.
(kampas 94 Laws St.)
Tel. LYndhurst 0052

AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.
Pritaiko akinius visiems akių defektams. Išgydo akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.
Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS
Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai. Kailinių taisymas ir persiuvimas
Duodama lengvam išsimokėjimui.
BERGMAN FUR CO TORONTO
197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EL—6509

Duona, pyragaičiai, tortai
pristatomi į namus, skambinkite: LL—7445
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. Toronto

"Reiškite jausmus gėlėmis — skambinkite AD 1618
THE VICTORY FLORIST
Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
Sav. A. MERKER — — 576 QUEEN ST. W. TORONTO

Kas nori namus arba biznį pirkti
arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą.
Kalbame lietuviškai — klauskite Peter
Robert P. Rice Real Estate
888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

TORONTO, Ont.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Toronto Apylinkės LOK Tautos Šventės minėjimą ruošia sekmadienį, rugsėjo 10 d.: 11 val. pamaldos lietuvių bažnyčioje; 3 val. po pietų minėjimas lenkų salėje Dovercourt ir Queen gatvių kampe.

Per minėjimą, po apylinkės pirmininko atidaromojo žodžio kalbės gen. konsulas p. min. V. Gylys ir Dr. Kaškelis, o po to bus priimta rezoliucija.

Meninėje dalyje dalyvaus Toronto mišrusis choras, vadov. A. Narbuto, tautinių šokių grupė, vadov. Ald. Kačanauskienės, Liet. Valst. Operos solistė Pr. Radzevičiūtė, smuikininkas Stp. Kairys ir fogotistas Pažemis Akomponuos Danutė Rautens.

Į minėjimą yra pakviesti estų, latvių, ukrainiečių ir lenkų atstovai, o taip pat anglų spaudos atstovai.

Toronto Namų Fondo Valdyba papildyta

Apylinkės LOK paskutiniame posėdy Toronto Namų Fondo valdybą papildė. Dabar į ją įeina šių organizacijų atstovai: KLS, KLCT, SLA, LAS, skautų, Verslo, Šv. Jono pašalpinės Dr-jos, ateitininkų ir Inžinierių Sąjungos.

Artimiausiame Toronto organizacijų posėdyje bus svarstomas Namų Fondo laik. statutas.

"Živilė" Toronte

Rugsėjo mėn. 1 d. 7.30 val. p.p. Toronte, Eaton auditorioje, Montrealio Lietuvių Dramos teatras, K. Liet. Mot. Bendr. Toronto Apyl. pakviestas, pastatė Antano Škėmos "Živilę", trijų paveikslų draminę legendą. Režisavo Jurgis Blekaitis. Žiūrėdami į šį spektaklį kaip į didelės reikšmės kultūrinę apraišką, o į Montrealio Liet. Dramos Teatrą kaip į žymų lietuvių kultūrinį veiksnį Kanadoje, jaučiame reikalą plačiau ir išsamiau pasisakyti. Tačiau tai tegalėsime padaryti sekančiame "TŽ" nr.

Mokyklos pradėjo darbą

Rugsėjo 5 d. Toronto mokyklos pradėjo mokslo metus. Ta proga Toronto liet. bažnyčioje lietuviams mokiniams buvo atlaikytos specialios pamaldos, kuriose dalyvavo nemažas skaičius lietuvių vaikų su savo tėvais. Apie lietuviškąją bažnyčią gyvenų lietuviai daugumoj savo vaikus yra įregistravę į Šv. Pranciškaus parapijos mokyklą. Šioje mokykloje ir šįmet kaip ir pernai, per visus metus tikyba bus dėstoma lietuvių kalba, o taip pat veiks šeštadieninė lietuviškųjų dalykų mokykla.

Rašytojai išleidžia almanachą

Kanados Lietuvių Rašytojų Draugijos narių suvažiavime nutartas išleisti literatūros almanachas pasirodys šių metų gale. Jį redaguoja ir leidžia draugijos valdyba. Turinyje bus Kanadoje gyvenančių lietuvių rašytojų eilėraščiai, novelės ir didesnių kūrinių nuotrupos.

Rašytojai medžiagą siunčia iki š.m. lapkričio 1 d. draugijos sekretoriui Vyt. Tamulaičiui, 139 Pacific Ave., Toronto, Ont. Visiems draugijos nariams valdyba tuo reikalu išsiuntinės specialų aplinkraštį.

Koncertas

Spalių mėn. 7-8 d. Toronto katalikės moterys rengia įdomų dainos koncertą. Dalyvaus jūsų mėgiamiausi solistai. Nepamirškite ir neskirkitė šios datos kitokioms pramogoms. Smulkesnė programa bus paskelbta vėliau.

K. Liet. Kat. Moterų D-jos Toronto sk. V-ba.

Papildymas

Reportažo "Ir skambėjo lietuviška daina Kanadoj" "TŽ" Nr. 35, autorius praneša, kad aprašant Toronto "Aušros" chorą ir išvardinant jo dalyvius per klaidą buvo praleisti dalyvavę chore šie asmenys: **Pranas Lekšas, Stasys Balčiūnas Jonas Kundrotas ir Alfonsas Urbanavičius.** Galimas daiktas, kad dėl informacijų trūkumo, yra ir daugiau nepaminėtų.

Visi tie asmenys atsiprašomi, nes jų dalyvavimas lietuviškos dainos puoselėjimo bare yra vertas atžymėjimo ir pagarbos.

Pamaldos už a.a. V. Ivanauską

Už a.a. Vytauto Ivanausko vėlę pamaldos — šv. Mišios ir egzekvijos — įvyks rugsėjo 9 d., šeštadienį, 8 val. rytą.

PADĖKA

1950 m. liepos mėn. 29 d. tragiškai Toronte žuvus Vytautui Ivanauskui, prisidėjusiems prie jo palaidojimo bei lankymo ir šiaip visais atžvilgiais rėmusiems ir patarnavusiems: k.a. gerb. Toronto kunigams ir iš Amerikos kunigams svečiams, organizacijoms, draugams ir draugėms, skaitlingai Toronto lietuvių visuomenei, Toronto Massey-Harris Comp. ir visiems žodžiu ar darbu prisidėjusiems prie velionies palydėjimo į amžinybę, reiškiame širdingiausią padėką.

Jo tėvai ir broliai.

Išnuomojamas butas
3 kambariai ir virtuvė. 515 Brock Ave. Tel. OL 4155.

Gražiai pavykęs koncertas

Gegužinių sezonas tarytum jau baigiasi. Su skaudama širdimi gal daug kam norisi išsireikšti: "Sudiev, linksmoji vasara!". O jaunimas, taip pat ir senimas, juk nori gi nors retkarčiais atsigauti po savaitės darbų: pasiklausyti dainų, pasišokti ir pan.

Graži proga torontiečiams pasitaikė rugsėjo 3 d. Nors po pietų lietus lynojo, bet tas jiems nesutrukdė itin gausiai susirinkti į St. Helen's salę ir išklausyti koncerto, o vėliau — smagiai pasišokti.

Pirmuoju scenoj pasirodė vyrų oktetas. Jis išpildė Šimkaus "Jau atėjo rudenėlis" ir Vilniškio "Rausta vakarai". Publikai smarkiai plojant, nors buvo numatytas dar antras jų pasirodymas, tačiau neapsiėjo be "priedo", nes kaip gi kitaip klausytojus nuraminsi? . . .

Poetas Pr. Kozulis paskaitė porą eilėraščių iš neseniai pasirodžiusio jo rinkinio "Dulkės ežere", kaip jis pasakė, tai buvę "propagandai", o kitus skaitė — "iš nieko" — atseit, ne iš knygos . . .

Ypač linksmai publiką nuteikė ejlėraštis "Prisikėlimas iš kapų". Mat, Pr. Kozulis, kaip jis pats pasisakė klausytojams, kurį laiką dirbo Toronte "Vilties Kalno" kapinėse. O kai nustojo dirbęs — jo manymu — pasidarė tarytum "prisikėlęs iš kapų". . .

Operos solistė Pranė Radzevičiūtė išpildė vieną dainą ir Strauso ariją iš "Čigonų barono". Publika karštais plojimais buvo bent keletą kartų išsaukusi solistę "bisui". Pakartotinai dar buvo išpildyta Mozarto "Lopšinė" ir kt. Akomponavo pianistė D. Rautens.

Ir pabaigai — dar kartą girdėjom Verikaičio oktetą. Išpildyta Račiūno "Draugai, pakelkim taures" ir Bramso "As-dur". Vėl daug plota ir dar porą kartų dainininkai iššaukti į sceną. Pabaigoje publika oktetui pastatė "ultimatumą" — būtinai reikalaudama padainuoti "Baltas gėles". Ką gi — oktetininkai turėjo nusileisti . . .

Programai konferavo p. Kačanauskeinė. Po koncerto prasidėjo linksmi šokiai. a.

Gražios vestuvės

Praėjusį sekmadienį votyvos pamaldų metu susituokė Jonas Ignatavičius su panele Jadvyga Šedyte. Jungtuvių metu choras sugiedojo "Veni Creator". Gausus pajaunių būrys ir visa sekmadienio šventės nuotaika ponų Ignatavičių vestuves darė labai iškilmingomis. Jaunasis torontiečiams yra žinomas kaip naujai įsikūrusios valgyklos savininkas, o jaunoji ilgesnį laiką darbuojasi kaip gailestingoji sesuo ligoninėje.

Lietuviška daina ir šokis Toronto parodoje

Kasmet vykstančioje Kanados Taut. Parodoje Toronte su menine programa greta kitų tautybių lietuviai šįmet pasirodė jau trečią kartą ir žymiai impozantiškiau negu anais metais

Rugpiūčio 31 d. pasirodė A. Narbuto vadovaujamas mišrus choras — sujungti Toronto vyrų ir bažnytinis chorai, dar papildyti naujais dainininkais — ir atgaivinta taut. šokių grupė, pradėta ruošti Valiukaitės, o galutinai paruošta Ald. Kačanauskienės.

Lietuviai 4 dainomis: Kur giria žaliuoja, Žiema bėga, Namo broliukai ir Kalvelis, ir su 2 šokiais: Lenciūgėlis ir Kalvelis, pasirodė net 4 vietose, palikdami gilų įspūdį, sulaukdami gausių aplodismentų ir daugelio fotografų dėmesio. Prie Band Shell scenos buvo per 10.000 žiūrovų. Choras papildomai dar sudainavo keletą dainelių prie lietuviškų dirbinių skyriaus.

Gražaus pasirodymo suorganizavimo ir pravedimo nuopelnas priklauso Toronto Apyl. LOK ir jo nutarimų vykdytojams — meninių vienetų vadovams, jų seniūnams ir techniškais reikalais laksčiusiems p. LOK pirm. Simanavičiui ir p. Petruičiui.

Pamaldos už žuvusiuosius

Darbininkų šventės proga Toronto lietuvių bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos su egzekvijomis už žuvusius dėl tėvynės laisvės ir už bolševikų nukankintus lietuvius. Į pamaldas buvo atsilankę daug lietuvių. Daugelio dalyvavusiųjų veiduose atsispindėjo liūdesys dėl žuvusių savo artimųjų

AIDAI
Mėnesinis kultūros žurnalas
"Aidai" po mėnesio atostogų vėl pradėjo lankyti skaitytojus. Kas dar neturėjo progos užsiprenumeruoti šio žurnalo, gali kreiptis į atstovus Toronte:
Joną Prakapą OL 4975;
ir Vyt. Krikščiūną KE 8019
vakarais nuo 6-7 val.

Paliktas lietsargis
Rugsėjo 3 d. St. Helen's salėje koncerto metu paliktas lietsargis, kurį galima atsiimti "Tėviškės Žiburių" redakcijoje, 941 Dundas St. W. Toronto.

Išnuomojamas butas
ir kambariai 77 Delaware St. (Bloor — Ossington rajone). Telef. LL 8239 vakarais 6-7.30 val.

PARDUODAMAS NAMAS
su mažu įmokėjimu. Kreiptis LA 6609 nuo 6—9 val. vak.

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W. Toronto
Kasdien nuo 6 val. vak. Salėj atvėsintas oras
Ketvirtad. — Šeštad. (IX. 7 — 9)
1. "Meksikos šokis" su Abott & Costello
2. "Virš debesų" su Rob Liwingston, May Clark
Pirmad. — Trečiad. (IX. 11 — 13)
1. "Nuogas miestas" su Barry Fitzgerald
2. "Balandžio dušas" su Jack Carson, Anna Sortan
LINKSMI IR ĮDOMŪS PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?
MES SUTEIKIAME JUMS
TEISINĘ—KALBINĘ PAGALBĄ
Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kitų kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos bei Europos universitetuose.
JONAS J. JUŠKAITIS
108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494

Paskutinės pasaulio žinios

Graikų brigada į Korėją

Rugsėjo 3 d. pranešta, kad ir Graikija į Korėją pasiųs 5000 karių brigadą, sudarytą iš savanorių iš aktyvios tarnybos karių.

Kinų reikalavimai Tibetui

Reuterio agentūros žiniomis, komunistinė Kinija pasiuntusi Tibetui notą, kurioje esą 3 pagrindiniai reikalavimai: 1. nutiesti 3 svarbius kelius, 2. Lasa miestan įsileisti kinų įgulas ir 3. pavesti kinams mokyklų ir kitų švietimo įstaigų kontrolę. Oficialiai apie notą nepaskelbta nieko. Karavanų keliu gautomis žiniomis, į notą dar neatsakyta.

Prezidentas Trumanas gauna įgaliojimus

Rugsėjo 1 d. kongresas priėmė bilių, leidžiantį prezidentui normuoti visą ūkį bei ūkinius santykius: algas, kainas, gamybą bei atsargas.

Registruojami komunistai

Los Angeles įstaigos įsakė per 10 dienų užsiregistruoti visiems komunistams. Nesiregistravusiems laiku numatyta bausmė iki 6 mėn. kalėjimo ir iki $500 piniginės baudos.

Alaskoje priešlėktuviniai ginklai parengti

Praeitą savaitę Alaskoje priešlėktuvinės patrankos išstatytos į pozicijas aplink kariuomenės bazes ir kitus svarbius strateginius punktus. Daugelyje vietovių yra parengti priešlėktuviniai apkasai. Kai kurie kariški punktai yra apstatyti moderniškais greit šaudančiais pabūklais.

Kanada nesikiš į Kinijos reikalus

Rugpiūčio 31 d. Kanados užsienių reikalų ministeris Pearson, parlamentui aiškindamas tarptautinę padėtį, pabrėždamas Kanados vyriausybės nusistatymą prisidėti prie JTO pastangų suvaldyti agresorių, pareiškė, kad Kanada nedalyvautų preventyviame kare ir neprisiima atsakomybės nei dėl Formozos apsaugos nei dėl nacionalistų vyriausybės grąžinimo į kontinentą.

Pasirinkimo tarp sviesto ir patrankų nėra

Kanados krašto apsaugos ministeris Claxton, referuodamas parlamentui vyriausybės aptartą ginklavimosi planą, nurodęs, kad dar šiais metais karo biudžetą teks padidinti 140-150mil. padidinant jį iki 750mil., o per du sekančius metus išleisti po 650 mil. dolerių, nurodė, kad komunizmas pastaraisiais mėnesiais parodęs noro geležinę uždangą dar praplėsti.

Kai kas sakąs, kad demokratijos turinčios pasirinkti tarp sviesto ir patrankų. Jo nuomone, pasirinkimo nesą. Reikią išvystyti savo ūkines pajėgas ir agresorių grėsmę kartu su kitomis laisvę mylinčiomis tautomis pasitikti su apmokytomis jungtinėmis pajėgomis.

Apibūdindamas užsimojimus, krašto apsaugos ministeris priminė, kad pirmiausia esa norima padidinti laivu statybos programą, būtent povandeniniu laivų naikintojų statymo užsakyma padidinti iki 8. Tuo tarpu jų esą užsakyta 3. Be to, esą užsakyti 4 minininkai, ledlaužis ir vartininkas. Toliau esą duoti užsakymai naujų ginklų laivams prieš povandeninius laivus ir prieš lėktuvus. Užsakyti taip pat nauji ginklai aviacijai, užsakyti naujo tipo autovežimiai armijai, o taip pat daug techniškų įrengimų.

Į visas ginklų rūšis nuo liepos 20 d. esą priimta 2.212 karių, o į specialiąją brigadą 8272. Visų trijų ginklų tarnyboje galėtų būti 69.160, o dabar esą 59.962.

Sumažina varžtus JAV prekių importui

1948 m. pradžioje dolerio taupymo sumetimais įvesti varžtai JAV prekių importui nuo spalio 1 d. pašalinami visoms prekėms, išskyrus kiaulieną. Mat, JAV dolerių rezervai pašokę iki $1.250.000.000. Tomis priemonėmis, esą, norima palengvinti JAV nugalėti infliacijos pavojų.

Ar bus atpirkimo ožys?

Pasibaigus geležinkelių streikui, laikraščiai šį klausimą daž nai stato ryšy su CCF vad. Coldwell puolimu CNR prezidento Donald Gorddon. Min. pirmininkas St. Laurent betgi pareiškė, kad vyriausybė juo pilnai pasitiki, tiki jo pasiaukojimu visuomeniniams reikalams ir keisti nemano.

10 pavojingų mėnesių

Darbą pradėjusiame Kanados parlamente premjeras St. Laurent ir kiti mini 10 kritiškų mėnesių. Jei laisvosios tautos atlaikysią bandymą sekančių 10 mėnesių ir sunaikinsią agresiją Korėjoje, taika būsianti išgelbėta. Opozicijos vadas Drew, aptaręs demokratinių kraštų atsilikimą apsiginklavime, pareiškė, kad gyvename "skolintu laiku". Apsiginklavus dar esą galima karą sutrukdyti, bet jei dabar to padaryti nesugebėsią, kitos progos nebūsią.

Malikas savo vietą užleido

Rugsėjo 1 d. Saugumo Taryboje pirmininkauti pradėjo D. Britanijos atstovas Gladwyn Jebb. Malikas liko posėdžiuose kaip Rusijos atstovas.

Jau pirmą dieną buvo susikirsta, kai Jebb Korėjos klausimą svarstant pakvietė ir Pietų Korėjos ambasadorių, kaip tai buvo nutarta dar birželio 25 d. Malik pareikalavo, kad būtų pakviestas ir Š. Korėjos atstovas, bet už tai jis vienas tebalsavo prieš 9.

— PETAWAWA. — Stovykloje, kur apmokomas užjūrio tarnybai skirtas Kanados dalinys, sprogus sviedinyje buvo 4 kareiviai užmušti ir 4 sužeisti. Dėl įvykio vedamas tardymas.

— LONDONAS.—Iždo kancleris Cripps paėmė 3 mėn. atostogų sveikatai pataisyti. Jį pavaduos ūkio ministeris H. Galtskell.

— SOUTHAMPTON. — Už $500.000 rusiškų kailių, kuriuos Naujorko uosto darbininkai atsisakė iškrauti, yra atvežti į čia ir dar niekas nežino, kur jie bus pasiųsti.

— LONDONAS. — Britų komunistų partija paskelbė, kad sekančiuose rinkimuose savo kandidatų skaičių sumažinsianti, kad padidintų balsus už darbiečius. Mat, Maskva bijo, kad nelaimėtų konservatoriai.

Skautų vadų suvažiavimas Toronte

Kanados lietuvių skautų vadų suvažiavimas įvyko rugsėjo 2-3 dd. Toronte. Suvažiavimo tikslas buvo daugiau suartėti su atskirų vienetų pareigūnais, išsiaiškinti besireiškiančius negalavimus ir bendrai aptarti lietuviškos skautijos organizacinius reikalus svetimame krašte. Suvažiaviman atvyko ir Brolijos vadas vyr. sknt. V. Čepas.

Suvažiavimas prasidėjo anksty vą šeštadienio rytą. Rajono vadas sknt. Vl. Šarūnas atidarydamas suvažiavimą pasveikino dalyvaujančiuosius, palinkėjo giedrios nuotaikos ir sekmingos darbų eigos, į prezidiumą pakvietė vyr. sknt. S. Kairį, vyr. sknt. Kalendrienę ir psknt. Eimontą. Sekretoriatan — psknt. J. Gaižutį ir psknt. Balsytę, į rezoliucijų komisiją — sesę St. Šileikytę, brolį A. Pundzevičių ir S. Pranckūną.

Po to buvo skaitomi sveikinimai: kun. S. Kulbio, sknt. K. Palčiausko, vyr. sknt. Vaičiūnienės, psknt. Dambraso, psknt. Federavičiaus ir Detroito vietininkijos.

Iš įvairių vietovių pranešimų paaiškėjo visas skautiškasis gyvenimas plačiojoje Kanados žemėje. Vienur pasirodė sesės (Montreal) esančios gerokai pranašesnės, o broliai skautai vos kruta. Ten pat ir tėvai neturėdami pilno skautijos supratimo nenoriai leidžia skautauti savo mažuosius. Kitur skautai tokie pajėgūs, kad, nors ir jauni būdami, jau išleido vietinio pobūdžio laikraštuką (Ledbridge), o veikime tai ne bet kas juos aplenkia. Kitos vietovės (London, Hamilton) vos tik įsisteigė ir nuoširdžiu bendradarbiavimu su kitomis organizacijomis pradeda įsijungti į viešąjį gyvenimą. Kitur (Toronto) pasirodo esama net dominuojančios organizacijos. Čia be skautų niekur neapsieinama, visi parengimai, visos rinkliavos daugiausia daroma su skautų pagalba. Jūrininkai net savo laivą įsigiję, o sesės mariokės, atsiskyrė nuo brolių, irgi ruošiasi nuosavu laivu išplaukti į plačiuosius Ontario vandenis.

Rajono vadas pranešime nušvietė visus pradžios vargus Kanados padangėje. Dėkodamas įvairiems asmenims už nuoširdų bendradarbiavimą rajono vadas pasidžiaugė, kad lietuviškieji laikraščiai k.a. "Tėviškės Žiburiai", "Nepriklausoma Lietuva", "Naujienos" ir "Draugas" yra pažadėję nepagailėti (ir tai jau įrodė) savo vietos ir skautiškiems reikalams.

Apskritai iš pranešimų paaiškėjo, kad lietuviškajam jaunimui trūksta gerų vadų, kurie sugebėtų tinkamai paimti į savo rankas visus skautiškus reikalus; kad tėvai nenoriai bendradarbiauja su skautų vadais ir, kad skautų dvasios vadai nevisada parodo noro bendradarbiauti. Tik Kanados sk. dvasios vadas kun. Kulbis, nors ir daug keliaudamas, nepamiršta skautiškųjų reikalų ir tuo skautų tarpe yra labai populiarus.

Lietuviškos skautijos įkūrėjui P. Jurgėlai už jo moralinę ir materialią paramą išreikšta nuoširdi padėka.

Psknt. Pr. Enskaitis kalbėdamas 'Skautų Aido" reikalu, prisipažino, kad su prenumeratomis reikalai nėra geriausi — 419 prenumeratorių. Spaustuvėj padaryti žymūs patobulinimai ir sulaukus piniginės paramos iš br. Danaičio "Sk. A." bus pradėtas spausdinti žymiai puošnesniu ir patogesniu litografiniu būdu. Visos tam reikalui mašinos jau įgytos.

Po pietų pertraukos "Sk. A." administratorius A. Pundzevičius nusiskundė bendradarbiavimo stoka iš leidėjo P. Enskaičio pusės. Sk. Vyčių vadovas br. Čeponis pranešė apie vyčių reikalus. Tiekimo skyriaus vedėjas pasisakė turįs nemažai leidinių ir sk. ženklų.

Pasiūlymuose buvo apsistota dėl uniformos suvienodinimo, dėl tvarkingų dienynų, dėl tikslingesnio nario mokesčio paskirstymo. Buvo pasiūlyta Rajono vadijai surasti ryšį su Kanados skautų vadovybe. Nusiskųsta vienetų vadais kurie net neatsaką į laiškus. Įvairūs sesių pasiūlymai glaudžiau susiartinti su kanadietėmis skautėmis. Besitariant bendrais organizaciniais reikalais, vėl buvo prieita prie "Sk. Aido" ir pasisakyta dėl galimai reguliaresnio išleidimo, o ne taip kaip dabar pasirodo kas keli mėnesiai kartą.

Vyr. sknt. V. Čepas savo kalboje iškėlė skirtumus tarp brolijos ir seserijos. Ir viso pasaulio skautija, mirus įkūrėjui lordui Baden-Powell, neturi vieno šefo, kuris apjungtų seses ir brolius. Vyr. sknt. pasisakė už didesnį skauto susiartinimą su gamta, nuoširdesnę meilę jai, savitarpį lenktyniavimą ir propagandą.

Rezoliucijų komisija parengė ir išsiuntinėjo sveikinimus įvairioms vadovaujančioms organizacijoms ir mūsų tautą atstovaujantiems veiksniams. Priimta ir kelios rezoliucijos: dvasios vadams, tėvams, brolijai ir seserijai ir kt.

Sekmadienį suvažiavimo dalyviai dalyvavo bendrose pamaldose, o po pietų įvyko iškilminga Toronto tunto sueiga. Suvažiavimas buvo užbaigtas bendra arbatėle. **Sk. V.**

Vertimai – Pamokos – Konversacijos
Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalb. pamokas ir konversacijos pažengusiem
A. BAJORINAS
53 Oakwood Ave. Toronto, Ont.
Tel. MElrose 8951
Kreiptis vakarais nuo 6-30 iki 7.30 val., išskyrus sekmadienius ir šventadienius.